

Riksdagens protokoll

2012/13:94

Torsdagen den 18 april

Kl. 12.00 – 15.01
16.00 – 16.18

Protokoll
2012/13:94

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 april.

2 § Avsägelser

Talmannen meddelade att *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M) av-
sagt sig uppdraget som ledamot i finansutskottet från och med den
19 april och att *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M) avsagt sig uppdraget som
ledamot i näringsutskottet från och med den 19 april.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

3 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp
på grund av uppkomna vakanser anmält *Jonas Jacobsson Gjörtler* som
ledamot i finansutskottet från och med den 19 april och *Ann-Charlotte
Hammar Johnsson* som ledamot i näringsutskottet från och med den
19 april.

Talmannen förklarade valda *från och med den 19 april* till

ledamot i finansutskottet
Jonas Jacobsson Gjörtler (M)

ledamot i näringsutskottet
Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

4 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2013:3 Staten på elmarknaden – insatser för en fungerande elöverföring

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:356

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:356 Regeringens jobbpolitik
av Pia Nilsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 3 maj 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 9 april 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:359

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:359 Nedläggning av Centrum för finska språket och kulturen vid Mälardalens högskola

av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras den 23 april 2013. Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 12 april 2013

Arbetsmarknadsdepartementet

Erik Ullenhag (FP)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2012/13:125 och 148 till socialförsäkringsutskottet

Skrivelser
2012/13:127 och 137 till finansutskottet

7 § Samhällets räddningstjänst

*Samhällets
räddningstjänst*

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU8
Samhällets räddningstjänst.

Anf. 1 KENT HÄRSTEDT (S):

Herr talman! Vi samlas i dag för att debattera FöU8 *Samhällets räddningstjänst*. Jag yrkar bifall till reservation 3 under punkt 5 och reservation 4 under punkt 12 om krisberedskap för grupper med särskilda behov.

Herr talman! Hjärtstartare är en fråga som berör många människor i vårt land. I dag är högt blodtryck och hjärt- och kärlproblem en av våra stora folksjukdomar. Som motionären har skrivit önskar han en översyn av möjligheten att lagstifta om hjärtstartare i miljöer där många människor vistas. Motionären anför att teknikutvecklingen har gjort att det i dag är så lätt att hantera en hjärtstartare att tillgång till sådana i miljöer såsom varuhus, arbetsplatser, kollektivtrafik och turistbussar skulle rädda många liv. Majoriteten har angett att man inte tycker att detta är nödvändigt.

Jag vill berätta lite grann om de problem som finns i vårt samhälle i dag och som är kopplade till hjärt- och kärlsjukdomar. I dag har vi ett samhälle där ungefär 750 svenskar årligen dör i onödan efter plötsliga hjärtstopp. Av de 5 000 svenskar som får hjärt- och lungräddning efter plötsligt hjärtstopp överlever endast var tionde. Detta är naturligtvis inte acceptabelt.

Om samhällets resurser skulle utnyttjas på ett annat sätt skulle vi kunna rädda många fler. I en debattartikel som skrevs förra året angav några av Sveriges främsta experter på området – hjärtläkare, överläkare, verksamhetschefer för hjärtkliniker med flera – i en debattartikel hur de önskar se framtiden.

De skrev bland annat att i Sverige omkommer årligen 100 personer i bränder, och 400 personer dör i trafiken. Samtidigt drabbas uppemot 10 000 individer årligen av hjärtstopp utanför sjukhus. I 5 000 fall påbörjas hjärt- och lungräddning av ambulanspersonal. Av dessa överlever i dag endast en av tio.

När experterna summerar sina rekommendationer för vad vi skulle kunna göra för att förbättra överlevnaden anger de att det ena är en läroprocess för oss alla. Vi ska lära oss mer om hur man utför hjärt- och lungräddning, så kallad HLR, som i form av 30 hjärtkompressioner följt av 2 inblåsningar kan tredubbla överlevnaden genom att blodcirkulationen till hjärnan upprätthålls till dess att en hjärtstartare kan användas.

Experternas andra förslag är kopplat till hjärtstartare. De rekommenderar en storskalig spridning av hjärtstartare till allmänheten. Den som drabbas av hjärtstopp kan i princip räddas till livet endast med hjälp av en hjärtstartare. Smaka på den meningen!

Därför är det förvånande, och egentligen lite upprörande, att ministern förra året svarade så avvisande på en fråga om detta. Man tycker att det görs tillräckligt, eller så tycker man att det är svårt att lagstifta på grund av att det är landsting och andra som har ett primäransvar.

Men det är klart att landets landsting och regioner måste rätta sig efter den lagstiftning vi har i landet. Och nog måste en regerings ambitionsnivå vara högre än att bara säga att man inte kan, att det inte fungerar eller att man inte borde göra det. I detta sammanhang finns möjligheten. Kunskapen finns bland Sveriges främsta experter på området. Verkligheten och statistiken talar för att man ska ha en mer offensiv linje när det gäller hjärtstartare för att undvika att människor dör i hjärtstopp.

750 svenskar dör i onödan. Det säger Sveriges främsta experter. Och vad säger ansvarigt statsråd? Han säger: Nej, jag tycker nog inte att vi behöver göra så värst mycket mer, för det är besvärligt.

Nog måste vi se till att vi får en ändring på denna punkt. Det kan vara intressant att höra de efterföljande debattörerna från den borgerliga sidan förtydliga denna passiva hållning från regeringens sida.

Den andra del som jag från Socialdemokraternas håll vill tala om är krisberedskap för grupper med särskilda behov. Jag har själv i många sammanhang ute i världen, bland annat på uppdrag från Unicef, sett hur människor i akut kris hamnar i mycket svåra omständigheter. De med funktionshinder är de som drabbas värst. Vi har dessa erfarenheter också i Sverige från de kriser vi har haft när vi blickar tillbaka genom åren. Det är självklart, och det är egentligen ganska enkel matematik, att man har det lite besvärligare än andra om man har funktionshinder. I samband med en kris har vi det alla besvärligt, och det är klart att det blir extra besvärligt för dem som inte har riktigt samma förutsättningar.

Låt oss lyssna på vad chefen för MSB sade när hon i en intervju förra året fick svara på frågan om ifall hon tycker att man kan klara situationen för rörelsehindrade och deras förmåga att hantera en kris: Man behöver en förnyad kontakt med handikapporganisationerna kring de här frågorna. Det är en lärande process. Efter varje händelse måste vi ställa frågan: Vad kan vi göra bättre?

Hon säger också på ett annat ställe: Något enkelt svar på exakt förmåga att hantera detta finns inte mer än att i en sådan händelse sätts alla på hårt prov. Detta menar alltså Helena Lindberg.

I den här motionen vill vi socialdemokrater att vi ska inventera frågan om krisberedskap för grupper med särskilda behov. Vi konstaterar att regeringen även här väljer att ha en passiv hållning. Man avvisar motionen och menar att man har ett pågående arbete. Man tycker att det är viktigt, men mer än så vill man inte göra.

Jag vill fråga majoritetens företrädare här i dag om det är denna passiva hållning vi ska ha till människor med funktionshinder i de kriser som säkert kommer. Vi vet inte hur de kommer att se ut, men vi vet att de kommer. Vad är ert svar till de funktionshindrade som i sina egna tidningar och olika sammanhang diskuterar krisberedskapen? Den är

tydiligen inte så viktig för dem eftersom ni inte är beredda att syna detta ordentligt och utvärdera vad vi kan göra bättre.

Prot. 2012/13:94
18 april

Anf. 2 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 och 2.

När jag hör talas om bränder är det första jag tänker på hur snabba brandförloppen kan vara. Ett snabbt brandförlopp hade förvisso läktarbranden i Bradford den 11 maj 1985. Det är mycket tankeväckande att se hur branden, när den precis hade börjat på läktaren, först ignorerades och matchen fortsatte. Fyra minuter senare var hela läktaren övertänd, och människor som stod inne på fotbollsplanen tog eld av värmen. I början av branden bedömde de flesta alltså att man kunde ta sig från brandplatsen i sakta mak. Den bedömningen fick fasansfulla konsekvenser. 56 människor omkom.

Snabba brandförlopp återspeglar sig också i bostadsbränder, där övertändning ofta sker efter bara några minuter. Det är därför som alla ska ha brandvarnare. Man kan ha flera brandvarnare som är sammankopplade så att alla tjuter redan när en har löst ut. Bostadsbränder skördar de flesta dödsoffren av alla brandtyper. Värden för flera miljarder kronor förstörs därtill varje år.

När bränder uppstår på äldreboenden är det särskilt farligt eftersom många äldre rör sig långsamt eller behöver hjälp. När äldreboendena är underbemannade blir risken ännu större.

En undersökning som SVT:s *Uppdrag granskning* gjorde 2009 visade att trots 400 bränder varje år på svenska äldreboenden saknade många direktlarm, sprinkler och ibland till och med brandvarnare. Undersökningen visade att det i var tredje svensk kommun fanns äldreboenden som inte hade direktlarm till larmcentralen SOS, att vissa boenden helt saknade brandvarnare och att inte en enda kommun hade sprinkler i samtliga boenden. Det visade sig att sprinkler tvärtom var mycket ovanligt.

Boverkets regler ändrades 2012 så att sprinkler enligt lag ska sättas in i sjukhus och särskilda boenden vid ny- eller ombyggnad. Motionen från Björn Söder och Per Ramhorn har ett yrkande om att sprinkler ska sättas in även i alla befintliga äldreboenden.

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, framhöll år 2009 att sprinkler i alla befintliga äldreboenden är en prioritering av resurser och måste nettokostnadsanalyseras. Detta påverkade försvarsutskottets behandling av en motion samma år. Jag hävdar att detta också är en prioritering av humanitet och rättvisa.

Herr talman! Risken för brand på våra äldreboenden ska inte nettokostnadsanalyseras. Anständigheten säger att det ska vara sprinkler på alla äldreboenden. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, gör samma analys.

Vid katastrofer är det viktigt med tydliga regler och att alla eller de flesta vet vad begreppen som används i räddningsarbetet betyder. Vid stora katastrofer är det viktigt att alla känner till räddningsledarens rättheter. Det är viktigt att såväl främre som bakre brytpunkt respekteras av alla, även journalister. Det är viktigt att döda och skadade inte hamnar på samma uppsamlingsplats. Kända, tydliga regler räddar liv.

*Samhällets
räddningstjänst*

Vid bränder i bostäder finns standarder som säkerställer att varje lägenhet blir en brandcell. Räddningskåreerna ska hinna fram under den tid som de lägenheter som ligger nära brandhärden står emot. Även här räddar tydligare regler, krav och standarder liv.

Så kan man fortsätta. Erfarenheter gör det möjligt för oss att upprätta tydliga regler som räddar liv.

Lars Isovaaras motion tar fasta på att det inte finns tydliga regler för brandskydd vid campingplatser. Konsekvenserna av en storskalig brand på en fullbelagd campingplats kan vara direkt förödande. Lyckligtvis har vi än så länge varit förskonade från dylika katastrofer i Sverige. Bland annat är avståndet mellan husvagnsekipagen, husbilarna och tälten en viktig faktor.

Det har tagits fram rekommendationer på säkerhetsavstånd av Myn-digheten för samhällsskydd och beredskap, men dessa säkerhetsavstånd är just bara rekommendationer. Om ett sällskap väljer att ställa sig när-mare än det rekommenderade avståndet på fyra meter är det ingen som kan hindra dem från att göra det.

För att öka brandsäkerheten i förebyggande syfte kan en lagreglering av tillsynen över brandsäkerheten på campingplatserna vara på sin plats. Vi ska inte vänta tills en katastrof inträffar. Ekonomin kan driva ägarna till campingplatser att lägga platserna för tätt. Vid många festivaler där det tälts och inmundigas alkohol kan riskerna vara extra stora.

Danskarna kallar svenskarna för fyrkantiga eftersom de ska reglera allting, men ibland är det bra. En sådan här gång, när det handlar om hälsa och liv, är det bra.

Herr talman! Vi bör reglera brandskyddet vid våra campingplatser!

Anf. 3 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Jag vill ställa en fråga om hjärtstartare, och jag kan för-bereda mina borgerliga kolleger på att de kommer att få samma fråga. Sveriges främsta experter ställer sig bakom detta. För dem som är enga-gerade i hjärt- och lungräddning i landet kan det vara bra att veta varför ni inte ens kan tänka er en översyn av möjligheten att sprida hjärtstartare över landet.

Det finns klar statistik. 750 svenskar dör i onödan. Kostnaden för hjärtstartare är förhållandevis överkomlig. Sveriges främsta experter instämmer men inte ni. Jag skulle gärna vilja att du berättar för alla dem som är medlemmar i det här förbundet, alla dem som är engagerade, läkarna och experterna på det här området varför ni inte kan tänka er en översyn av möjligheten att sprida hjärtstartare över landet.

Anf. 4 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Det skulle jag säkert kunna. Ibland handlar det om en avvägning mellan vad man påstår är på gång i regeringen och vad som ska beslutas i riksdagen, och då kan man kanske tycka att regeringen har frågan.

I går besöktes jag här i riksdagen av tre partikamrater som jobbar med att sälja hjärtstartare. Jag var nästan sugen att rösta med er i frågan, men det var lite sent. Frågan är hur man kommer fram till att få ut fler hjärt-startare bland allmänheten och på offentliga platser. De kostar visst 14 900 kronor styck, och det är ganska lite.

Det stod och vägde, men jag tror kanske att regeringen behandlar frågan på ett bra sätt. Jag är faktiskt lite sugen på att rösta med er så här i efterhand.

Prot. 2012/13:94
18 april

*Samhällets
räddningstjänst*

Anf. 5 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Tåget har inte gått ännu. Knappen är inte intryckt. Med den nya kunskap som Mikael Jansson nu har fått och med insikten om att kostnaden är begränsad och att så många människoliv kan räddas tycker jag mig inte höra något riktigt argument annat än att regeringen har någonting på gång, men det känner vi inte till att den har. Jag förstår inte riktigt vad Mikael Jansson hänvisar till när han säger att regeringen har någonting på gång. Det känner vi inte till. Har ni möjligen några förhandlingar på gång som vi inte känner till?

Här finns en möjlighet. 750 svenskar dör i onödan. För en förhållandevis liten kostnad skulle man kunna flytta fram positionerna.

Nu är detta inte ett skarpt förslag i så måtto att det handlar om ett faktiskt krav på inköp, utan det handlar om att inventera möjligheterna. Det är ett par timmar kvar till omröstningen, och ni får dra era egna slutsatser. Jag måste dock säga att svaret från Sverigedemokraterna är förhållandevis tunt.

Anf. 6 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Herr talman! Ja, vi kommer att överväga det. Mycket beror på hur samtalet går med mina partikamrater och lite grann på vad ni från socialdemokratiskt håll har sagt i dag. Det kan alltså övervägas. Vi får se, men det finns starka skäl för den linjen.

Anf. 7 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag tycker att det låter hoppfullt att Mikael Jansson kan överväga att trycka på rätt knapp vid omröstningen i eftermiddag.

Att säkerställa viktiga samhällsfunktioner och att rädda liv är en väsentlig del av ett samhällsbygge. I det här betänkandet går vi igenom en del av dessa funktioner. Vi har i Sverige utvecklat ett rätt bra system och ligger ganska långt framme när det gäller räddningstjänst och annat som ingår i det. Men det går alltid att förbättra vissa saker även på det här området, utifrån nya rön och annat som dyker upp.

Att rädda liv kan ofta handla om sekunder. Det handlar också om kunskap om hur man går till väga i olika situationer. På senare år har fenomenet hjärtstartare blivit alltmer spritt. Det är en apparatur som visat sig vara bra och relativt enkel för de flesta att hantera. Även om det många gånger finns en rädsla för att gripa in kan det vara just känslan av att det är lätt att göra en insats som påverkar människor att göra insatsen. Vi vet att till exempel brandsläckare ofta har den påverkan att människor lättare griper in och agerar när något händer.

Det är troligt att ett utplacering av hjärtstartare på fler platser också kan få den verkan, vilket i så fall är positivt. Jag tycker därför att det vore en enkel åtgärd att se över möjligheterna att lagstifta om utplacering av hjärtstartare. Det är naturligtvis kopplat till kostnader, och det är väl därför vi behöver se över möjligheterna. Jag hoppas att det inte tar alltför lång tid innan det blir verklighet med hjärtstartare på många fler platser där människor dagligen rör sig.

Herr talman! Det finns i dag brister i hur samhället byggt upp möjligheterna att ta hand om funktionshindrade vid kris eller katastrof. Det handlar i botten om en generell eftersläpning av reglerna när det gäller funktionshindrades möjligheter i samhället och kan ibland bli särskilt uppenbart, exempelvis i samband med att något händer som kräver en mer genomtänkt räddningsinsats.

Vi vet att det pågår arbete på olika områden – det redovisas på olika sätt – för att förbättra saker, men jag tror att det krävs mer. Till exempel behöver vi titta över det nuvarande lagstödet liksom olika regler och naturligtvis de praktiska förutsättningarna och åtgärderna för att förbättra skyddet för funktionshindrade i händelse av katastrofer. Det är därför dags att inventera vad som behöver göras av de relevanta myndigheterna, vilka finns namngivna i betänkandet, för att förbättra situationen.

Jag vill poängtera att det gäller alla typer av funktionshinder. Man får alltså inte glömma bort att det är en rätt omfattande inventering som ska göras, det vill säga en där alla funktionshinder ska tas i beaktande. Det kan göra att inventeringen och åtgärderna tar lite tid, men det kan det vara värt om vi ska kunna avhjälpa de brister som vi ser i dag.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 4.

Anf. 8 ANDERS HANSSON (M):

Herr talman! I detta betänkande behandlar vi motioner om bland annat invånarnas brandskydd, hur vi hanterar krisberedskap för grupper med särskilda behov och inte minst behovet av att kunna rädda liv genom närhet till så kallade hjärtstartare. Det är egentligen ett tacksamt betänkande att debattera då det rakt igenom handlar om hur vi kan underlätta för våra kommunala räddningstjänster att bäst utföra sitt arbete med att rädda liv.

Varje dag utför räddningstjänsterna i Sveriges alla kommuner ett nödvändigt och uppskattat arbete för att förhindra att vi råkar ut för bränder och olyckor. Skulle olyckan ändå vara framme kommer personalen från dessa räddningstjänster så fort de bara kan och gör allt de kan för att hjälpa oss.

Våra välviljor begränsas kanske endast av det faktum att allt måste avvägas ekonomiskt genom en så kallad nettokostnadsanalys för att kunna motiveras inom kommunernas eller statens budget där ett flertal områden ska dela på den begränsade summan pengar. Alla vill vi självfallet det bästa för våra medmänniskor och för vårt samhälle.

Herr talman! Sverigedemokraterna har yrkat på förändrade regler avseende brandskyddet vid våra äldreboenden, att sprinklersystem ska införas på alla äldreboenden. Dagens föreskrifter från Boverket kräver att sprinklersystem ska finnas vid nybyggnation och sedan den 1 januari 2013 även vid ändring av byggnad. Med ändring avses en eller flera åtgärder som ändrar en byggnads konstruktion, funktion, användnings-sätt, utseende eller kulturhistoriska värde.

Det föreligger också enligt lagen om skydd mot olyckor krav på att ägaren eller nyttjaren till en byggnad eller anläggning i skälig omfattning håller utrustning för släckning av brand, livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att förebygga brand eller att hindra eller begränsa skadorna till följd av brand. Värt att

nämna är dock att den kanske allra viktigaste varningsanordningen inom brandskydd är, som Mikael Jansson sade, en fungerande brandvarnare.

Att så tidigt som möjligt upptäcka en brand är av yttersta vikt för att kunna bekämpa branden och rädda andra människor från elden. Ett äldreboende som har personal dygnet runt kan med ganska enkla medel förhindra spridningen av en brand eller släcka en uppkommen brand om de upptäcker den i tid. Utbildning av personal inom brandskydd är därmed av stor betydelse.

Sprinklersystem fyller självfallet en mycket viktig funktion, och det är min övertygelse att det kommer att införas efter hand på alla äldreboenden i Sverige, just med tanke på ändringen som trädde i kraft vid årsskiftet. Självfallet är det en kostnadsfråga, men efter att ha besökt många kommuner runt om i landet kan jag konstatera att viljan att värna om brandskyddet för de äldre i kommunerna är stor. Det rör sig dock om stora investeringar för kommunerna, och dess nytta måste självfallet analyseras grundligt. För närvarande arbetar MSB och Boverket med ett gemensamt underlag i frågan.

Herr talman! Sverigedemokraterna har också ett yrkande om en lagreglering av tillsyn av brandsäkerheten på våra campingplatser. Som jag tidigare nämnt ska ägaren eller nyttjanderättshavaren till en byggnad eller anläggning enligt lag i skäligen omfattning verka för att ett säkert och tillfredsställande brandskydd finns. MSB har vidare lämnat allmänna råd avseende brandskydd på campingplatser där allt från avstånd mellan campingenheter till hanteringen av gasol framgår.

Tillsynen av att reglerna om brandskydd efterlevs utövas av den kommun vari campingen ligger. Under 2009 gjordes en uppföljning av hur tillsynen sker, och brandskyddstillsynen ansågs då fungera tillfredsställande. För att ändå ge mer underlag gavs MSB i uppdrag av regeringen att återkomma med förslag på hur den kommunala tillsynen kan förbättras ytterligare. Någon lagreglering avseende tillsynen i enlighet med Sverigedemokraternas reservation behöver således inte göras.

Herr talman! Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har yrkat att det görs en översyn av möjligheterna att lagstifta om att hjärtstartare ska finnas i miljöer där många människor vistas. Det är ett behjärtansvärt initiativ även om det möjligen kan vara svårt att avgöra exakt vad som ingår i begreppet många. Är det 4, 10, 40 eller 400 personer? Den fråga man också bör ställa sig är om lagstiftning är den bästa vägen att gå. Alla partier i Sveriges riksdag är i alla fall fullständigt överens om vikten av att ha hjärtstartare till hands.

Hjärtstartare finns i dag på flertalet ställen i våra kommuner runt om i landet. Civilförsvarsförbundet genomför ett mycket förtjänstfullt arbete med att utbilda och placera ut hjärtstartare i hela landet via sin kampanj Hjärta att hjälpa. Över 2 000 hjärtstartare har placerats ut under ett fåtal år.

Tillsammans med Svenska rådet för hjärt-lungräddning har Civilförsvarsförbundet startat hjärtstartarregistret, ett nationellt register över de hjärtstartare som finns tillgängliga för allmänheten. Vidare inledde Hjärt-Lungfonden i år en ny kampanj, Hjärtsäkra Sverige, som ska pågå till år 2015. Målet är att dubblera antalet hjärtstartare i landet. Otaliga föreningar och organisationer har själva också tagit initiativ till att införskaffa hjärtstartare.

Prot. 2012/13:94
18 april

*Samhällets
räddningstjänst*

Lägg därtill näringsidkare som egenhändigt införskaffat hjärtstartare till sina respektive butiker. Vi har näst intill en folkrörelse i denna fråga. I till exempel min hemkommun Vellinge har över 30 hjärtstartare installerats runt om i kommunen – utan den lagstiftning som S, V och MP efterlyser. Hjärtstartare finns där i idrottshallar, på golfklubbar, på brandstationer, på församlingshem, hos föreningar och så vidare, överallt där personer befinner sig. Flera kommuner har det likadant.

I Stockholms län har personalen inom räddningstjänst, polis och taxibolag samt säkerhetspersonal vid större publika anläggningar utbildats i hjärt-lungräddning och utrustats med hjärtstartare. MSB fördelade under 2012 hela 33 miljoner till ideella organisationer för ökade kunskaper inom hjärt-lungräddning. Kent frågade vad den storskaliga spridningen av hjärtstartare är. Detta är en storskalig spridning av hjärtstartare.

Allt som sker i dag har alltså hittills skett utan lagstiftning. Att då i nuläget kräva lagstiftning verkar inte berättigat, hur ädelt än syftet må vara. Låt oss i stället ta vara på de frivilliga krafter som vill hjälpa till och är själva grunden för hela vårt samhälles krisberedskap.

Herr talman! S, V och MP har också yrkat att MSB och Socialstyrelsen ges i uppdrag att inventera frågan om krisberedskap för grupper med särskilda behov. Fler inventeringar är självfallet alltid bra att genomföra, men faktum är att mycket redan görs och att regelverk redan finns på plats. Jag har några exempel:

- Arbetsmiljöverkets föreskrifter slår fast att alla arbetsplatser ska kunna utrymmas under kritiska förhållanden. Det gäller alla grupper, även dem med särskilda behov.
- Boverkets regler slår fast att byggnader ska utformas så att det ges möjlighet till tillfredsställande utrymning vid brand. Reglerna slår uttryckligen fast att möjligheten till utrymning ska gälla även för personer med funktionsnedsättning. Åtgärder kan vara allt från räddningshissar till larmanordningar på offentliga toaletter som kan uppfattas av döva eller hörselskadade. Samhället arbetar alltid med att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning eller särskilda behov. Med detta kommer också ett ansvar att arbeta med frångängligheten, det vill säga möjligheten att utrymma en byggnad vid en nödsituation för den nämnda gruppen.
- Socialstyrelsen, Boverket, MSB och andra berörda aktörer har tagit fram ett förslag till handlingsplan för säkerhetsfrämjande åtgärder för äldre personer. Som vi hörde tidigare kan dessa anses ha särskilda behov med tanke på att de kanske inte är lika rörliga.
- Sedan 2007 bedriver Post- och telestyrelsen och SOS Alarm en verksamhet där de via sms kan larma döva samt tal- och hörselskadade.
- Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam, har på regeringens uppdrag utarbetat riktlinjer för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Dessa riktlinjer gäller även vid en utrymning på grund av en nödsituation.

Därtill får all räddningstjänstpersonal runt om i landet utbildning för att förstå, identifiera och hantera personer med funktionsnedsättning i en

nödsituation. Arbetet fortskrider med att öka såväl tillgängligheten som frångängligheten för personer med särskilda behov. Om detta kan anses vara en passiv hållning får det stå för några av oppositionspartierna. Jag tycker inte att ytterligare en inventering av frågan är befogad. Det som vi i stället bör fokusera på är tillsynen över att reglerna de facto efterlevs. Detta är, som jag tidigare nämnt, också under beredning på Regeringskansliet.

Herr talman! Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

I detta anförande instämde Stefan Caplan (M).

Anf. 9 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! Huruvida detta är en passiv hållning eller ej får de som följer detta hemma vid tv-apparaterna och de som sitter på läktarna här avgöra. Men man kan väl säga att Anders Hansson beskriver en väldigt passiv väg. Allt är redan gjort. Allt är i sin ordning. Samtidigt säger Sveriges främsta expertis på de här områdena motsatsen.

Låt mig räkna upp en del av dem som i den debattartikel som motionen är byggd på uppmanar till en massiv spridning av hjärtstartare: Jacob Hollenberg, hjärtläkare och ordförande för Svenska HLR-rådets arbetsgrupp för D-HLR, David Fredman, projektledare för Sveriges hjärtstartarregister, Sune Forsberg, överläkare vid medicinska intensivvården på Södersjukhuset, Eva Strååt, verksamhetschef vid hjärtkliniken på Södersjukhuset, Staffan Josephson, generalsekreterare vid Hjärt-Lungfonden, Anders M Johansson, generalsekreterare vid Civilförsvarsförbundet, Inger Ros, ordförande för Hjärt- och lungsjukas riksförbund, Mårten Rosenqvist, professor i hjärtsjukdomar vid Karolinska institutet, och Leif Svensson, professor i hjärtsjukdomar och ordförande för Svenska HLR-rådet. De har en annan uppfattning än Anders Hansson. Nähä, Anders Hansson förnekar detta genom att skaka på huvudet. Det blir intressant att höra hans förklaring till det. Men det står så i den här debattartikeln.

Vi kräver att det görs en satsning på att se över möjligheten att sprida hjärtstartare på platser landet över. Då är det inte fråga om hur många som är ”många”. Den saken får vi nog komma överens om. Det är bara en liten detalj i sammanhanget.

Anf. 10 ANDERS HANSSON (M) replik:

Herr talman! Detta är väldigt intressant. Kent Härstedt försöker göra gällande att det skulle råda någon form av tvist om hur många hjärtstartare det bör finnas i samhället. Jag kan skaffa dig alla moderata riksdagsledamöters underskrifter på att de vill ha fler hjärtstartare i samhället. Men det är just den utvecklingen som pågår. Ni vill lagstifta om detta. Vi tycker att det vore synd om staten gick in och pekade med hela handen när vi har en sådan god utveckling. Civilförsvarsförbundet, som du nämnde, hör till dem som är väldigt duktiga på området. Där råder egentligen inget motsatsförhållande över huvud taget.

Det låter på dig som att det skulle vara så att ni vill ha hjärtstartare men inte vi, Kent Härstedt. Men jag tror att alla här inne vill ha hjärtstartare. Det handlar bara om vägen dit. Det ni vill göra är att lagstifta om det hela. Då menar jag att vi tar bort de goda frivilliga krafter som faktiskt

finns i dag. Vi får hjärtstartare överallt. Senast såg jag att Lions Club i Höllviken gett nio hjärtstartare till Vellinge kommun. Nej, detta ska man lagstifta om, tycker ni, så att staten går in och pekar med hela handen. Jag tycker att de frivilliga krafterna ska få råda. Vi ska höja upp dem i stället för att säga att staten ska ta hand om det.

Anf. 11 KENT HÄRSTEDT (S) replik:

Herr talman! När 750 svenskar dör i onödan varje år och när Sveriges främsta expertis tycker att utvecklingen går i alldeles för sakta mak, då använder Anders Hansson exemplet Lions Club i Höllviken, som gjort fina insatser. Det är lite fjuttigt, får jag säga. Men det är väl ganska signifikativt för den här regeringen. Ambitionerna har på något sätt falnat.

Välvilligheten hos människor som skänker hjärtstartare och samlar in pengar är väldigt bra, men det är något komplementärt. Vi har byggt upp vårt samhälle och räddningstjänsten i Sverige utifrån en miniminivå. Det har blivit bättre och bättre, med brandsläckare, brandskydd och annat. Hade det varit upp till er hade väl allt sådant varit upp till Lions och andra som ska samla in pengar till sådan verksamhet.

Nu är det här pockande. Det är 750 svenskar om året som dör i onödan, och Sveriges främsta expertis uppmanar oss att gå i den här riktningen. Jag kommer att följa upp det här i en skriftlig fråga till regeringen, för det är alldeles uppenbart att regeringen är helt på fel sida av Sveriges främsta expertis på området.

När det gäller räddningstjänst och när det gäller speciellt utsatta grupper är det likadant. När MSB:s chef fick frågan om man tror att läget i kommunerna är tillräckligt gott för att hantera en kris utifrån de rörelsehindrades situation svarade Helena Lindberg: En särskild utmaning är hur man ska nå ut med information, både förberedande och i samband med kris- och katastrofsituationer. Hon anser att det är en fråga som man tillsammans med många andra måste titta vidare på. Men det tycker inte ni. Ni hamnar på fel sida av svenska folket och de behov som finns.

Anf. 12 ANDERS HANSSON (M) replik:

Herr talman! För att börja med frågan om hjärtstartare kan jag tycka att det är lite bedrävande att höra Kent Härstedt raljera över Lions. Men du får väl svara när du kommer hem på varför du tycker illa om Lions arbete, för det är uppenbarligen det du gör. Du raljerar ju nästan över dem.

Att tro att lagstiftning i detta fall ska vara det allområdande är galet, för här har vi faktiskt goda krafter som arbetar i precis den riktning vi ska. Det är självfallet jättebra att vi också vill engagera oss. Men samtidigt är det så att Civilförsvarsförbundet står för utbildning, och de ställer upp med hjärtstartare. De har faktiskt också den bästa kompetensen.

Lagstiftning i all ära, men en sådan kommer att ta tid. Låt oss i stället vända oss till de frivilliga krafter som finns. Också Civilförsvarsförbundets ordförande frågar när vi ska ta de frivilliga krafterna på allvar. Lagstifta, säger Kent, medan jag tycker att vi just ska ta vara på de frivilliga krafterna.

Avseende särskilt behov har jag rabblat upp Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen, Boverket, MSB, Post- och telestyrelsen, SOS Alarm, Myn-digheten för handikappolitisk samordning och andra berörda aktörer. Jag

vet inte riktigt vad det är Kent vill ha ytterligare, för här finns ju redan en lagstiftning på plats och ett arbete som verkligen fortsätter. Jag kan inte förstå vad du egentligen är ute efter. Men du får gärna upplysa mig om det, för vi håller definitivt på att förbättra på detta område.

Prot. 2012/13:94
18 april

*Samhällets
räddningstjänst*

Anf. 13 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag har diskuterat den här frågan med vår gruppleadare. Och i går hade jag besök av en delegation från Civilförsvarsförbundet tillika partikamrater. De övertygade mig om att reservation 3 är en bra reservation.

Vi är lite sent ute, men vi kommer efter kammardebatten att rösta på reservation 3.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

8 § Hemvärnet

Hemvärnet

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU10
Hemvärnet.

Anf. 14 STEFAN CAPLAN (M):

Herr talman! Från samhällets räddningstjänst till hemvärnet är steget inte långt att gå.

Jag börjar med följande berättelse. Torsdagen den 15 mars förra året rapporterades ett norskt Hercules C130-flygplan saknat efter att ha varit på väg in mot Kiruna flygplats för att hämta soldater deltagandes i den militära övningen Cold Response. Vid 17-tiden fick kompanichefen i 101:a insatskompaniet ur Lapplandsjägarbataljonen larm om att en insats behövdes. Omgående drogs larmkedjan i gång. Drygt en timme senare lastades det som kunde tänkas behövas för en sök- och räddningsinsats i form av förnödenheter, snöspadar, troppkök, Rakel med mera. Vid 19.30-tiden larvade sju fulltankande bandvagnar med reservdunkar drivmedel de sju milen norrut mot Nikkaluokta, som var samlingsplatsen för de norska och svenska förbanden, räddningstjänsten och ambulanser. Ett par timmar senare agerade hemvärnet på plats i sökandet efter Herculesplanet. Mindre än sex timmar efter det att larmet gick var de första enheterna ute och sökte.

Herr talman! Detta var ett av de mest kända exemplen under föregående år där hemvärnet gjorde en betydelsefull insats. Men många insatser sker årligen som inte får lika stor massmedial uppmärksamhet. I Försvarsmaktens återrapportering för 2012 kan vi läsa att hemvärnsförbandens stöd till samhället uppgick till ca 46 000 timmar. Notera antalet timmar! Detta visar på den stora stöd som hemvärnet är i krisberedskapen. Hemvärnet verkar här och nu.

Men vi får inte glömma bort att hemvärnets främsta uppgift är att bevaka och skydda skyddsobjekt och skyddsområden. Hemvärnet ska därtill i övrigt stödja de operativa insatsförbanden och delta i annan verk-

samhet som Försvarsmakten medverkar i. Detta är den prioriterade uppgiften för hemvärnets nationella skyddsstyrkor.

På mina resor ute i landet, när jag besöker hemvärnet, möts jag av soldater med ett stort engagemang och en stor lojalitet. Allt är inte bara ros, men det mesta går åt rätt håll. Till detta räknas en förnyring av soldaterna, att fler kvinnor ansluter till hemvärnet och att materielen förbättras, även om det ibland tar tid att få ny utrustning även när denna redan är beställd.

I samtalen med soldaterna är det tydligt att det är utbildning och övningar i strid som är det viktiga i uppgiften. Men de är tydliga med att det under de tjänstgöringsdagar som de har under ett år inte ges utrymme för att enbart utbilda sig i hemvärnets sidouppgift, att stödja samhället vid kriser. En soldat uttryckte det på följande sätt: ”Det absolut svåraste du kan göra som soldat är att strida. Därför ska de dagar man tjänstgör ägnas åt detta. Att bistå samhället är en annan typ av uppgift som vi snabbt kan utföra utan att lägga ner utbildningstid på detta.” Däremot är de gemensamma övningarna mellan Försvarsmakten och det civila samhället något man uppskattar.

Herr talman! Nu några ord om hemvärnets insatsberedskap. I denna del av betänkandet har vi i Alliansen en uppfattning som delvis skiljer sig från oppositionens.

Genom riksdagens inriktningsbeslut i proposition 2008/2009:140 beslutades att hemvärnsförbandens användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet ska öka jämfört med tidigare. Personalen i de nationella skyddsstyrkorna har därför tjänstgöringsskyldighet även utan att beslut om hemvärnsberedskap eller hemvärnslarm råder.

Det är viktigt att påpeka att deltagandet i hemvärnet är ett frivilligt åtagande för den enskilde. Hemvärnssoldaten har inte något anställningsförhållande till Försvarsmakten. Om beredskapsgraden ökas kan en skyldighet att tjänstgöra vid allvarliga händelser få konsekvenser för den enskilde när det gäller relationen med civila arbetsgivare. I dag omfattar ett hemvärnsavtal 4–13 dagar per år beroende på befattning. Tilläggas ska också, nu när jag har tillfälle, att många befattningar inom hemvärnet rekryteras via flera frivilligorganisationer vilka har avtal med Försvarsmakten.

För att undanröja eventuella oklarheter och förtydliga hemvärnets stärkta roll anser vi att det finns ett behov av att se över till exempel föreskrifter, förordningar och reglementen enligt det arbete som redan pågår.

Herr talman! Slutligen vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna 1, 2 och 4.

Anf. 15 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Jag tänkte i likhet med Stefan Caplan i första hand uppehålla mig kring det som i betänkandet benämns ”hemvärnets insatsberedskap”.

Jag har under beredningen av detta ärende i utskottet upprepade gånger ställt frågan om det är de olika oppositionspartiernas mening att det frivilliga och frivilligt arbetande hemvärnet ska ha en längre gående skyldighet att stödja samhället i den civila krishanteringen än vad det

anställda, kontrakterade insatsförsvaret har. Jag har inte fått något riktigt klart svar på den frågan.

Jag vill gärna understryka den oro som jag allmänt känner för att vi från den politiska nivån ska gå in och skruva i system som har visat sig fungera under väldigt lång tid. Nu skrattar en del i bänkarna, och det kanske finns anledning att göra det. Det finns nämligen rätt många exempel på att det inte alltid blir till det bättre när vi har varit framme.

Jag har i samtal med rikshemvärnschefen fått konstaterat att hemvärnet, såvitt han känner till, till dags dato inte någonsin har vägrat delta med resurser vid civil krishantering. Det antyder att vi har ett tämligen väl fungerande system.

I betänkandet gör man en redovisning av det som är gällande regler i dag. De kokar ned till att när det är fråga om räddningstjänst har inte bara hemvärnet, Försvarmakten, utan också envar medborgare som befinner sig i arbetsför ålder en skyldighet att ställa sig till förfogande om detta krävs i en insats.

Man redogör också i betänkandet för det faktum att Försvarmakten har möjlighet att stödja det civila samhället när till exempel en statlig myndighet så önskar. I detta att Försvarmakten har denna möjlighet, eller option, ligger också att hemvärnet som en del av Försvarmakten har samma möjlighet.

Då närmar man sig det som egentligen är själva kärnan i detta betänkande. Ska man avkräva hemvärnssoldaterna tjänstgöringsskyldighet i civil krishantering utöver detta som jag nu har redogjort för?

Man kan då konstatera att det redan i dag finns interna bestämmelser i Försvarmakten som gäller för hemvärnets personal, och jag förhåller mig nu till Försvarmaktens författningssamling 2010:2, som det refereras till i betänkandet.

I 15 § framgår det att under grundberedskap, det vill säga normaltillstånd, är hemvärnssoldater efter särskilt åtagande och efter utbildning skyldiga att tjänstgöra i hemvärnet för dels bevakning av skyddsobjekt, dels bevakning i enlighet med förordningen om Försvarmaktens ingripanden vid kränkningar av Sveriges territorium. Men sedan, herr talman, står det att de också är skyldiga att medverka vid räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor och vid verksamhet i samband med att Försvarmakten lämnar stöd till en annan myndighet eller enskild enligt föreskrift i lag.

Det synes då som om det krav på utredning som framförs av majoriteten i utskottet slår in lite öppna dörrar. Här finns uppenbarligen en möjlighet också för hemvärnet, för Försvarmakten, att binda enskilda hemvärnssoldater till tjänstgöring enligt alla dessa punkter.

Herr talman! Jag hade hoppats att majoriteten i utskottet skulle kunna ha nöjt sig med de möjligheter som uppenbarligen finns, detta med insikten om den gamla goda devisen ”If it ain’t broke, don’t fix it.”

Anf. 16 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Försvarets huvuduppgift är förmågan till väpnad strid. Samtidigt kan försvarets resurser i mån av tillgång även användas vid kriser och katastrofer av civil art. I hög grad gäller detta för hemvärnet, som ju ingår i Försvarmakten med viktiga skyddsuppgifter och som genom sin professionalitet och organisation regelmässigt gör mycket

förtjänstfulla insatser vid större och mindre nödsituationer av olika slag. Hemvärnet utgör också en stor tillgång genom att vara den snabbast gripbara förmågan inom Försvarsmakten. Den bygger på engagemang och frivillighet, vilket är av stort värde och bör främjas och utvecklas.

Behovet av ett hemvärn i hela landet, byggt på just engagemang och frivillighet, har blivit allt viktigare i takt med det övriga försvarets omställning till färre soldater med alltmer avancerad materiel.

Centerpartiet står bakom nuvarande inriktningsbeslut för försvaret, där hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna ska uppgå till ca 22 000 soldater, varav en del är de vassa nationella skyddsstyrkorna. Vi gläds över den satsning på hemvärnet som detta innebär och de insatser som de medborgare som engagerar sig i hemvärnet på frivillig grund dagligen utför i vårt land vad gäller både militära och civila uppgifter.

Jag vill också uttrycka tillfredsställelse över den breda politiska uppslutning bakom hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna som finns i riksdagen och som framgår väl av utskottets betänkande. Det är en styrka för Sverige och för Försvarsmakten och även för de civila insatser som behövs.

Vänsterpartiet har väckt ambitiösa motioner om hemvärnsutbildning, civila hjälpinsatser och hemvärnets finansiering. Utskottet anser att de är tillgodosedda eller kanske går lite långt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag under punkterna 1, 2 och 4 och avslag på Vänsterpartiets reservationer.

Vad gäller hemvärnets insatsberedskap pågår det ett arbete på Försvarsdepartementet och hos hemvärnet med att kontinuerligt förstärka hemvärnets roll vad gäller stöd till samhället vid civila kriser och nödsituationer. Detta är mycket bra.

En utskottsmajoritet där Alliansen inte ingår vill i sin motivering utreda en utvidgad tjänstgöringsskyldighet för hemvärnet. Vi menar i stället, som Stefan Caplan och Allan Widman förtjänstfullt har utvecklat, att det redan pågår ett arbete och att man för att förtydliga hemvärnets stärkta roll ska se över förordningar och reglementen.

Med detta, herr talman, är mitt inlägg fullbordat.

Anf. 17 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Jag tycker att det är skönt att höra Staffan Danielssons goda självförtroende. Att på tre minuter sammanfatta allting är otroligt bra.

Herr talman! Hemvärnet kan vara den del av vårt framtida försvar som kanske kommer att vara allra viktigast. Med den förändring som har gjorts av försvaret till ett insatsförsvar kan det vara så att hemvärnet i framtiden kommer att vara den del som faktiskt är viktigast.

Det finns många aspekter att belysa. Vi i Vänsterpartiet lägger stor vikt vid hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna när det gäller vår försvarspolitik i stort. Jag tänker ta upp några viktiga saker som vi tycker borde få mer utrymme i försvarspolitikerna när det gäller hemvärnet.

Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 4. Jag står naturligtvis bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men jag yrkar bifall bara till en för att spara tid när vi röstar.

Herr talman! Vi har i dag stora problem när det gäller rekrytering av personal till Försvarsmakten i stort. Det gäller till viss del också hemvär-

net och de nationella skyddsstyrkorna. I den situation vi i dag står inför måste därför alla krafter sättas in för att åtgärda problemen och minimera risken för vår försvarsförmåga i landet.

När det gäller hemvärnet finns det fortfarande ett bra stöd hos medborgarna för den verksamhet som pågår, något som vi kan utnyttja. I de försök som har gjorts när det gäller utbildning har det uppnåtts bra resultat, och då menar jag direktutbildningen till hemvärnet. De GMU som genomfördes 2011 med inriktning på hemvärnet har varit lyckade, och i stort sett samtliga som genomgått utbildningen har sedan skrivit på kontrakt och har valt att tjänstgöra i hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna. Under 2012 har det inte varit riktigt lika lätt. Det är något vi borde ta till oss och som gör att vi borde tänka efter lite grann.

Jag menar att regeringen bör se till att antalet utbildningsplatser till direkt hemvärnsutbildning ökar för att säkerställa att det faktiskt blir en bra situation för hemvärnet och att det blir en tydlig satsning på det här. Jag tror att det krävs och att det är bra. Fördelen med dessa utbildningar har också visat sig i jämnare könsfördelning och att vi faktiskt har en bättre närvaro av hemvärnet på väldigt många platser över hela landet, vilket naturligtvis är oerhört viktigt för att förankra försvarets verksamhet i den svenska befolkningen.

Herr talman! Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna finns som sagt över hela landet. De har oftast bra utrustning för ledning av insatser, likaså sambandsmöjligheter, sjukvårdsresurser och transportmöjligheter. Allt detta används i dag ofta i civila insatser för att bistå vid kriser och katastrofer.

I grunden finns naturligtvis alltid den rent militära uppgiften för hemvärnet, men vi ser i dag inget direkt hot mot landet som motiverar ett ökat övande inför den uppgiften. Däremot, menar jag, finns andra hot, inte minst orsakade av klimathotet, som kan vara mer angelägna att klara av. Det är troligt att dessa hot ökar och att behovet av civila insatser av hemvärnet som en konsekvens av detta ökar. Jag menar därför att detta också borde ges uttryck i att hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna får i uppgift att öva mer på dessa scenarier, utan att det behöver inkräkta på de rent grundläggande uppgifterna. Det handlar om resurser, tid och inriktning på det vi vill göra. Hemvärnet är ju en resurs som kan användas i fler samhällssektorer, och det borde naturligtvis också ge avtryck i hur man övar.

Herr talman! Hemvärnets uppgifter är många. Främst ska de skydda objekt och stödja de insatsförband som i dag finns i försvaret. Men en allt viktigare uppgift, menar jag, är att stödja civilsamhället. Det finns stöd för det även i de förordningar som finns i dag. Men det kan finnas situationer där regler och förordningar har brister. Hur det ser ut i dag och vad som kan komma att hända framöver behöver vi alltså se över. Därför tycker jag att man ska se över de regelverk som finns för att se till att det inte finns frågetecken inför hur man kan använda hemvärnet vid civila krissituationer. Det finns ju faktiskt frågetecken i dag, vilket har framhållits här. Även om Allan Widman menar att det finns all täckning för det här tycker jag att det är värt att titta på detta. Vi ska inte underskatta vikten av att vi gör förändringar om de behövs.

Herr talman! Jag vill till sist ta upp en fråga som kan anses symbolisk men som jag menar har större betydelse än man kan tro. Hemvärnet står i

dag för drygt 1 procent av den totala försvarskostnaden. Jag tror att det var 1,2 procent för tre fyra år sedan. Det kan verka lite, men i reella tal är det ändå rätt många miljoner. Vi vet att hemvärnet är en kostnadseffektiv verksamhet där det mesta bygger på ideella och frivilliga insatser. Det finns också stor kompetens inom hemvärnet. I dag, när vi ser besparingsarna svepa över Försvarsmakten, finns det en risk för att hemvärnet ibland används som ett ekonomiskt dragspel och en regulator när man ska hitta pengar till annat. Jag och Vänsterpartiet menar att detta är fel. Det sänder fel signaler och får fel resultat.

Hemvärnet är en så pass viktig del av försvaret att man måste få trygghet i sin planläggning och verksamhet. För att bygga upp en stabil och långvarig verksamhet, oavsett andra sparkrav, menar jag att hemvärnet borde få en egen budgetpost. Det kan verka symboliskt, men det kan också ha stor inverkan på hemvärnets insatser. Det ger bra förutsättningar och förutsägbarhet i verksamheten, och om det dessutom ger en symbolisk effekt för att uppgradera hemvärnets status så är det bara bra och välkommet.

Med detta yrkar jag återigen bifall till reservation 4.

Anf. 18 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Det är uppenbart att Torbjörn Björlund och Vänsterpartiet vill ändra hemvärnets fokus från militära insatser till att bekämpa de hot som emanerar från klimatförändringen. Det är säkert en syn som har stark förankring i hemvärnsrörelsen. Jag har inte anledning att tro annat.

När vi som lagstiftare kräver översyn av gällande rätt brukar vi ändå på något sätt ha identifierat ett problem eller sett att det finns brister i det nu gällande regelverket. Därför måste jag upprepa den fråga jag tidigare ställde från talarstolen, om det är Torbjörn Björlunds mening att man ska ha en mer långtgående tjänstgöringsskyldighet vid civil krishantering för det frivilliga hemvärnet än för det anställda insatsförsvaret.

Min andra fråga är kopplad till de motiv jag tycker att man måste ha innan man kräver förändringar av gällande rätt. Kan Torbjörn Björlund exemplifiera någon gång då det inte har fungerat, då man har behövt hemvärnet och den gällande rätten har lagt hinder i vägen för ett användande av de resurserna i den civila krishanteringen?

Anf. 19 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att jag har varit tydlig med hur viktiga vi tycker att hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna är för det svenska försvaret och det svenska civilsamhället. Som en konsekvens av det vill vi att det ska ha en egen budgetpost och egentligen också mer resurser. Det innebär att man också måste se över hur tjänstgöringsskyldigheten ser ut och resurserna för att möjliggöra tjänstgöring på fler områden än att öva inför strid. Det är ett bärande led i vår försvarspolitik, faktiskt.

Detta är för att vi i dag har andra hot än de rent militära. Har vi då en resurs som finns tillgänglig och gripbar, med frivilliga, ideella insatser och människor som vill något, ska vi också kunna använda den resursen och ge dessa människor den möjligheten. Jag vet att det i hemvärnet finns önskemål om att göra fler insatser också på dessa områden.

Man uttrycker att grunden är den militära insatsen, och det kommer nog alltid att vara så för hemvärnet. Men i tider som i dag, då dessa rent

militära hot inte finns och man i stället ser ökande hot på andra områden, måste man se vad som ska göras. Om det krävs att regelverket förändras ska vi göra det. Om det inte krävs kan man göra det i dag.

Det finns exempel där man har kritiserat regelverket för att man inte har kunnat hålla kvar hemvärnet för insatser under längre tid. De uppgifterna har jag inte i huvudet, men de går att ta fram. Det kan i så fall vara något sådant som man ska se över.

Det är inget farligt, Allan Widman, att se över ett regelverk. Om några tycker att det behövs är det inget farligt att göra det. Det kräver egentligen inte så stora insatser att se över regelverket. Jag förstår inte varför det ska vara så svårt och vad Allan Widman och regeringen anser vara farligt med att göra den insatsen.

Anf. 20 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill bestämt invända mot det Torbjörn Björlund säger. Jag tror visst att det är farligt att se över regelverk, alldeles särskilt om man inte vet vilken förändring man vill åstadkomma.

Jag kan konstatera att jag nu har ställt de här frågorna fortlöpande under ett antal veckors tid. Det har funnits gott om möjligheter för Torbjörn Björlund och övriga i oppositionen att hitta dessa exempel och peka på de brister i den gällande rätten som omöjliggör ett användande av hemvärnsresurserna. Jag kan bara konstatera att jag inte får något svar på mina frågor. Jag tycker att det är sådana frågor som vi som lagstiftare faktiskt har ett ansvar för att besvara innan vi kräver nya utredningar.

Torbjörn Björlund talar varmt om hemvärnet – det gör jag också så ofta jag bara hinner – och, som han säger, deras frivilliga insatser.

Men själva andemeningen, Torbjörn Björlund, i det som utskottsmajoriteten nu har enats kring handlar inte om frivillighet. Det handlar om en ökad arbetskyldighet i de här sammanhangen.

Det är klart att vi också måste fundera på: Vad innebär detta för människor som har ett normalt arbete och verkar ute i samhället? Jag antar att de flesta gör det på heltid. Hur kommer de att se på detta faktum, om en utredning nu skulle sluta i att det finns en insatsplikt för hemvärnet, som kanske tar väsentligt mer tid i anspråk av deras arbetsår? Hur kommer det att påverka rekryteringen, och hur kommer det att påverka våra hemvärnssoldaters vilja att bidra till och stödja det civila samhället?

Anf. 21 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Allan Widman är konsekvent i sitt sätt att resonera om det här.

Det finns något som jag tycker är lite märkligt. Vi vet vilken förändring som den här regeringen har gjort när det gäller Försvarsmakten, hur fort det har gått och hur många fel som har uppstått. Då kan man fundera på: Hur rädda är ni för att se över regelverk och förändra saker?

Det har varit en oerhört stor och nästan traumatisk förändring för många just när det gäller personalen. Det påverkar naturligtvis hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna också.

Det är lite märkligt att ha en sådan diskussion när man vet att det inte finns någon politisk kraft som har gjort en sådan förändring så fort och med så många fel som den här regeringen har gjort. Om man då säger att

det är farligt att förändra och titta över regelverk blir det för mig en absurd diskussion. Man säger emot sig själv.

När det gäller plikt, samhällstjänst, samhällsplikt, civilplikt, försvarsplikt och sådana saker är vi i Vänsterpartiet inte rädda för att lyfta upp det i ljuset. Vad krävs för att få ett samhälle att fungera på ett bra sätt? Vad krävs för att se till att vi möter hoten på rätt sätt? Är det fel att kräva plikt ibland?

Man går in i hemvärnet. Man skriver kontrakt, och man vet vad man ska göra. Om man kräver det här av den som skriver kontraktet är det inga problem. Så är det i andra delar av försvaret också när man skriver kontrakt. Det är det vi gör i dag.

Jag ser ingen fara med att lyfta upp diskussionen. Om vi har en plikt att tillsammans försvara oss mot hot som samhället utsätts för är detta bra.

Vi är också för värnplikt, utökad värnplikt på olika sätt. Vi har inga problem med det, om Allan Widman tror det. Jag tycker definitivt att det går att föra in detta i debatten. Vad krävs för att vi som samhällsmedborgare ska klara av hoten som vi tillsammans står inför? Det kan vi göra genom att se över regelverken också, till exempel.

Anf. 22 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Sedan 1988, det vill säga på 25 år, har hemvärnet minskat från ca 100 000 man till 22 000 man. Ändå utgör de i dag ett av Försvarsmaktens absoluta grundfundament. Jag tror inte att vi i riksdagen nog kan uppskatta det lokala engagemang, den försvarsvilja och den lokalkännedom som finns hos hemvärnssoldaten.

Den betydelse hemvärnssoldaten i de nationella skyddsstyrkorna har för Sveriges försvar har också ökat markant.

Under de här 25 åren har antalet personer i krigsorganisationen gått från ca 850 000 till en bit över 50 000. Och av dessa 50 000 personer är nu ungefär 40 procent hemvärnssoldater.

22 000 män och kvinnor i Sverige tillhör hemvärnet i dag. Att de övas, utrustas och leds på ett adekvat sätt är oerhört viktigt.

I den planerade insatsorganisationen, som jag bedömer kan vara väl rustad när den är på plats att i fredstid hantera incidenter och hävda Sveriges territoriella integritet, är hemvärnet avgörande om vi skulle ställas inför en allvarlig kris- eller krigssituation.

Armén skulle i samverkan med marinen och flygvapnet kunna försvara ett begränsat geografiskt område, till exempel Stockholms län, mot ett begränsat angrepp under en kortare tid. Men hemvärnet skulle finnas på plats överallt. De nationella skyddsstyrkorna skulle då ha en viktig roll genom att bevaka och skydda viktiga anläggningar mot sabotage och liknande hot. Man utgör den del av Försvarsmakten som finns över ytan och som bevakar och skyddar såväl väsentliga militära som civila objekt.

Därmed minskar möjligheterna för en angripare att med mycket begränsade insatser åstadkomma stor skada. Risken för anonyma sabotageinsatser för att störa vitala samhällsfunktioner i en krissituation begränsas också. Hemvärnspersonalens höga beredskap utgör här en viktig faktor för att man ska kunna lösa sina uppgifter.

Visserligen föreligger det i dag vissa problem även att rekrytera till hemvärnet, men det tror jag är lättare att avhjälpa. Och detta ansvar vilar

på myndigheten. Också ansvaret för hur och var hemvärnet ska utbildas vilar på Försvarsmakten.

Det framgår av betänkandet att rekryteringen till hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna var god under förra verksamhetsåret. 1 900 nya hemvärnssoldater rekryterades under 2012, vilket bidragit till en nettoökning av personalstyrkan.

Samtidigt är det angeläget att se hur oerhört viktigt hemvärnet är för rekryteringen till GMU, den grundläggande militära utbildningen, till tidvis tjänstgörande soldater och till de kontinuerligt tjänstgörande soldaterna.

Vi kristdemokrater ser att hemvärnets roll när det gäller att bidra till Försvarsmaktens folkliga förankring är viktig och att den inte får underskattas. Förmågan till insatser för att stödja samhället vid katastrofer eller andra påfrestningar är också väsentlig och bör enligt oss utvecklas inom ramen för nuvarande uppdrag.

Vi menar också att den pågående utvecklingen mot att hemvärnet ska kunna lösa mer kvalificerade uppgifter i såväl fred som krig bör fortsätta.

Det uppdrag hemvärnet och dess ledning har att ge stöd till det civila utför de väl inom nuvarande ordning. I och med den existerande hemvärnsförordningen finns det ett tydligt uppdrag för hur hemvärnet ska kunna stödja såväl den övriga Försvarsmakten som det civila samhället. Vi ser att det är så det fungerar i verkligheten. Det fungerar.

År 2012 gav hemvärnsförbanden stöd till samhället om ca 46 000 timmar. Det pågår ett arbete på Försvarsdepartementet i allmänhet och hos hemvärnet i synnerhet för att kontinuerligt förstärka hemvärnets roll.

Redan i inriktningsbeslutet 2009 beslutade riksdagen att hemvärnsförbandens användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet skulle öka. Personalen i de nationella skyddsstyrkorna har därför redan i dag en tjänstgöringsskyldighet som är adekvat.

Detta visar att det inte finns något behov av det som oppositionen efterlyser i dag. Däremot – för att undanröja eventuella oklarheter och för att förtydliga hemvärnets stärkta roll – menar vi att det finns behov av att se över till exempel föreskrifter, förordningar och reglementen enligt det arbete som pågår.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande när det gäller punkterna 1, 2 och 4 och avslag på Vänsterpartiets reservationer.

Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Det känns bra att veta att vi är överens om att vi ska se över det här. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Det jag vill prata om här är de extraordinära insatserna, som jag önskar ska kunna göras av hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna – det gäller inte de vanliga arbetsuppgifterna.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna tycker vi väldigt mycket om i försvarsutskottet. Det har vi hört här från talarstolen, och jag tror att vi alla, oavsett parti, kan stämma in i det. Det är en väldigt bra grupp personer som vi har, som vi kan använda i många olika sammanhang.

Men just det som vi ska prata om nu handlar om när någonting inträffar. Det är alltså inte de vanliga sakerna, som vi använder dem till, som vi har sett hittills.

Jag har själv varit med när vi har utnyttjat hemvärnet. Och jag ser att de flesta kommer. När någon säger att det är dags att ställa upp, då kommer hemvärnet. Det är inget snack om saken, och det bygger på ett väldigt stort intresse från dessa killar och tjejer som vi ska vara mycket tacksamma för. Det är kostnadseffektivt, och det är väldigt hög kvalitet i det de gör.

Vi borde dock utöka nyttjandegraden. Hemvärnsberedskapen har, som vi också har hört, bara använts en gång så här långt, men det här handlar om att förändra hemvärnsförordningen. När man tittar över det som har gjorts hittills runt hemvärnet kan jag se att förra Försvarsberedningens rapport tog upp detta. Man ville använda hemvärnet ytterligare på olika sätt. Jag ser också i propositionerna från regeringen att man pratar om användbarhet, tillgänglighet och att flexibiliteten ska öka – inte vara lika utan öka.

Att arbetsgivaren kanske inte vill släppa arbetstagaren tvivlar jag på. I de situationer som jag har sett på nära håll har det inte varit något snack om saken. Nu kommer jag från Söderhamn i Hälsingland, och jag vet hur mycket hemvärnet betyder där uppe. Men jag har även träffat hemvärn på andra ställen, och det är ungefär samma där.

Jag har också tittat på vad Riksrevisionen har skrivit, och även de vill ha ett förtydligande och följa upp och säkerställa vad som i dag finns i de här skrifterna.

Det jag skulle vilja lägga kraften på är alltså sårbarheten i det samhälle vi lever i. När vi tittar på tv på kvällarna får vi bilder till oss från andra ställen, där det händer väldigt mycket otäcka saker. Det är naturkatastrofer och annat. Det finns alltså en farlig utveckling i vårt land, trots det robusta vi har, att någonting också skulle kunna inträffa här.

Det är ingenting som jag hoppas på, tvärtom. Det vi föreslår här rör saker som vi hoppas aldrig någonsin ska inträffa. Vi vill ha en högre tillgänglighet. Vi vill ändra beredskapsgraderna så att man kan använda dem på andra sätt.

Det handlar alltså om mycket stora påfrestningar i samhället. Det är när det händer katastrofer vi ska använda dem. Jag kommer ihåg en gång på den tiden när jag var rektor. Vi fick väldigt mycket snö, och ingen kunde ta sig till sitt arbete. Vi blev uppringda och man sade: Stanna hemma! Det är större fara att ni beger er till jobbet.

De gångerna finns hemvärnet. Jag var också med och körde genom Gävle dagen efter att detta snöfall på tre meter kom. Det var som att köra i tunnlar. Där kunde vi också använda hemvärnet. Men tänk er en situation att detta skulle hända samtidigt på flera ställen, både i Gävle och i Söderhamn, i hela Hälsingland och i Gästrikland, i hela Gävleborg. Hur blir det då?

Det är sådana stora katastrofer som jag vill att vi ska prata om. Tänk er ett Gudrun plus! Kommer ni ihåg hur det såg ut där nere och vad som hände?

Det här är självklart frivilliga krafter, men när hela samhället måste ställa upp måste det också gå utanför de frivilliga krafterna. Och då måste vi ha hemvärnet som ordnar det här.

Vi ser också på tv om pandemier. Vad kommer att hända? Det kanske kommer att öka. Det vet vi inte. Det kanske handlar om att utrymma

enormt stora områden. Det kanske handlar om isstormar som vi har sett i Kanada eller om jättestora olyckor.

Det här är alltså resurser som vi vill ha för att kunna tillgripa bortom allting annat, och det hemvärnet kan stå för i det här är ledningen av insatsen. Det är logistiken med transporterna men kanske också annan logistik som behövs. Det är underhållet, och det är staben som man också har.

Det enda som vi vet med stor sannolikhet är att det här kommer att hända någon gång. Förhoppningsvis inte på många år och i bästa fall aldrig, men vi måste alltså ha en beredskap.

Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 24 STEFAN CAPLAN (M) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Åsa Lindestam. Hon säger att bakgrunden till att Socialdemokraterna ställer sig bakom en reglementsförändring är att det har varit svårt att ha hemvärnet i en uthållighetssituation.

Vi har ju pratat om detta tidigare. Kan Åsa Lindestam specificera, för jag uppfattade inte riktigt vad hon sade. Vad var problemet och i vilken situation? Gjorde inte hemvärnet det de skulle, eller var det så att man bara kunde hålla ut, för är det något som hemvärnet är känt för är det just uthållighet. Det var den första frågan.

Åsa Lindestam var också inne på att hon inte tror att beredskapsgraden kommer att ha någon påverkan på arbetsgivare. Det är intressant, för efter min resa i Norrbotten vet jag att det är just det som börjar bli ett bekymmer där uppe. LKAB är en jättestor arbetsplats i exempelvis Kirunaområdet och har många hemvärnssoldater kopplade till sin verksamhet. De kan redan i dag ha problem med åtta utbildningsdagar i sitt hemvärnsavtal.

Hur rimmar det med att man ska utöka? Det finns ju en risk att vi skrämmar bort intresserade.

Anf. 25 ÅSA LINDESTAM (S) replik:

Herr talman! Tack för möjligheten att få vidareutveckla det här! Utbildningsdagarna nu för tiden, vilket också Stefan Caplan vet, ligger på bestämda veckor. Det kan man alltså som arbetsgivare planera för om det skulle vara ett bekymmer. Jag tror inte att det är det stora i det här. Detta vet man långt i förväg, och det återkommer med jämna mellanrum varje år. Man vet också hur många dagar man skriver på i förväg för att ha den utbildning som är. Jag tror alltså inte att själva utbildningsdagarna kommer att ställa till med bekymmer när det gäller detta.

När det gäller uthålligheten tänker jag mig alltså en katastrof som är större än vad vi hittills har sett i Sverige. Jag vet att hemvärnet är uthålligt, och jag har sett att de klarar många långa dagar och veckor. Men det finns också situationer där man skulle önska att man kunde använda dem ännu längre. Det har Stefan Caplan och jag talat om tidigare även i utskottet.

Det kan till exempel handla om det som hände när vi fick vårt råttall-oljeutsläpp i Söderhamn. Vi hade en önskan om att använda hemvärnet längre i vissa delar, men räddningsledare sade att den akuta delen var över, och då kunde vi inte använda dem längre. I så fall skulle man ha

gått in i ett anställningsförhållande med var och en, och det var inte möjligt i det fallet.

Jag tycker att det blir bra att vi ser över de förordningar som finns och att vi också kan bredda, för det kan alltså inträffa något som är större än vad vi har sett hittills. Jag tror inte att någon av oss var beredd på stormen Gudrun och omfattningen som var då. Tänk om det blir ännu större nästa gång! Hur ska vi klara det? Då måste man få öva, vilket vi har hört härifrån. Man måste få fundera över de här sakerna, och man måste ha all styrka på plats också över tid. Därför tror jag att det är bra att vi ser över det här, och som jag läser i de regelverk som finns är det många fler än jag som tycker så.

Anf. 26 STEFAN CAPLAN (M) replik:

Herr talman! För att återgå till min första fråga, Åsa Lindestam, så svarar du inte på den. Det är så i dag, som du sade, att de fastlagda avtalsdagarna har samma perioder för till exempel SÖF:ar och SÖB:ar. Men nu talar vi om att insatsberedskapen ska vara sådan att hemvärns-soldaten ska vara beredd att ge sig ut ett visst antal dagar som man inte har en aning om utöver dessa dagar, och det är detta som kan bli ett bekymmer gentemot den civila arbetsgivaren.

När det gäller detta är Åsa Lindestam skyldig mig ett svar.

Anf. 27 ÅSA LINDESTAM (S) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att jag uttrycker mig oklart, men om Stefan Caplan kommer ihåg hur det var i Gävle när det snöade så var det inte möjligt att ta sig till jobbet. Det var inte ens möjligt att ta sig ut ur lägenheten för de allra flesta.

Det var inget bekymmer i det läget att få folk att ställa upp. Självklart var det frivilliga som ställde upp, men hemvärnet och räddningschefen hade alltså ledningen över hur det skulle utverkas.

Det dagen det värsta inträffar tror jag inte att någon säger åt en att stanna kvar på jobbet, för den möjligheten har man inte då. Det här handlar om en större olycka än vi kan tänka oss i dag, och detta vill jag att vi ska utreda.

Anf. 28 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att alla vi åtta partier i riksdagen ser väldigt positivt på hemvärnet. Det har vi väl gjort under ganska lång tid, och förhoppningsvis kommer vi att göra det framöver. Det känns väldigt tryggt.

Hemvärnet i dag är ju en helt annan organisation än det var för ett antal år sedan. Det är numera en del av armén och ingår därmed i de nationella skyddsstyrkorna.

Hemvärnet har i dag till uppgift att verka över hela konfliktskalan med stöd till samhället vid svåra påfrestningar.

Hemvärnet utgör i dag nästan hälften av Försvarmaktens personal och är ett modernt krigsförband med huvuduppgift att skydda, bevaka och ytöverbaka.

Hemvärnet är också en viktig del av det civila samhällets katastrofberedskap. På så sätt bidrar hemvärnsförbanden till vårt territoriella försvar och skyddet av Sverige.

Herr talman! Europa och Sverige står i dag inför nya hot, och vår syn på säkerhet har förändrats på ett avgörande sätt de senaste 15–20 åren. Den breddade hotbilden har vidgat den oerhört markant. Hoten mot vårt samhälle sträcker sig i dag alltifrån cyberhot till terrorism, naturkatastrofer, omfattande olyckor, översvämningar, skogsbränder, stormar etcetera. Sårbarheten i vårt samhälle är i dag med andra ord väldigt omfattande.

Det är här hemvärnsförbandens förändrade roll kommer in. Därför tycker vi att det är viktigt att kontinuerligt förstärka hemvärnets roll i enlighet med det inriktningsbeslut från 2008/09 som riksdagen fattade om att hemvärnsförbandens användbarhet, tillgänglighet och flexibilitet ska öka jämfört med tidigare.

Hemvärnets roll kommer att bli viktigare och viktigare i framtiden med anledning av hur utvecklingen ser ut i vår omvärld och vilka utmaningar som väntar vårt samhälle. Det kommer att vara helt avgörande att hemvärnet ställer upp vid de kriser som vi kommer att drabbas av i framtiden. Frågan är inte om det kommer att ske någon större, allvarlig olycka, utan frågan är när den kommer. Då måste vårt hemvärn ställa upp. Då handlar det också om den enskilda hemvärnssoldaten. Därför tycker vi att det är viktigt att förtydliga hemvärnets roll. Av den anledningen finns det behov av att se över de föreskrifter och förordningar som vi beslutade tidigare.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 29 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! I likhet med en del föregående talare uppehåller sig Peter Rådberg mycket vid flexibilitet och tillgänglighet. Det är klart att de frågorna i första hand handlar om dimensioneringen av hemvärnet, inte om de rättsliga befogenheter som ska finnas när det gäller tjänstgörings-skyldighet vid civil krishantering. Om det är snöstorm i Gävle och Söderhamn samtidigt, Gud förbjude, är det naturligtvis bara fler hemvärnsbataljoner som kan avhjälpa en sådan situation. Men de rättsliga förutsättningarna för att stödja samhället vid dåligt väder finns förvisso på plats.

Jag vill fortsätta att ställa mina frågor. Jag delar Peter Rådbergs uppfattning att om det inträffar en stor kris i det svenska samhället ska naturligtvis hemvärnet ställa upp. Men nu frågar jag Peter Rådberg:

1. Känner Peter Rådberg till något tillfälle då det inträffat en större kris i det civila samhället och hemvärnet inte har kommit om man har begärt hjälp?
2. Vilka rättsliga förändringar är det som man efterlyser för att säkerställa hemvärnets deltagande?

Jag läste tidigare innantill ur Försvarsmaktens författningssamling 2010. Där står att de har skyldighet att delta vid Räddningstjänsten enligt lagen om skydd mot olyckor. De har skyldighet att delta då Försvarsmakten lämnar stöd till en annan myndighet eller enskild. Och det finns möjlighet för Försvarsmakten att reglera detta med dagens regler i dagens avtal.

Vad, Peter Rådberg, är det som behöver avhjälpas?

Anf. 30 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Det är bra att Allan Widman på ett sätt delar den grunduppfattning som jag gav uttryck för i talarstolen, men precis som Åsa Lindestam var inne på kommer det förr eller senare att ske en stor olycka i Sverige. Tror man inte det, tror man att det kommer att vara som det alltid har varit kan man ju ligga lågt och inte göra någonting. Men med tanke på den hotbild som framför allt Miljöpartiet har lyft upp ett antal år och hur vi ser på sårbarheten i samhället ligger det väl i linje att också se över hemvärnet.

Vi ska ju utreda och titta över detta, Allan Widman, utifall det kommer någon större katastrof senare. Kan man förändra då?

Personligen, utifrån Miljöpartiets utgångspunkt, är jag inte främmande för att man kan låta hemvärnet få en ökad roll. Men det får ju utredningen se. Vi vill att hemvärnet ska ha fler uppdrag, för det kommer att behövas. Att då inte från regeringens sida se över detta utan vilja hänga kvar just vid de föreskrifter som redan finns tycker vi är lite anmärkningsvärt.

Anf. 31 ALLAN WIDMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag tror att det har framgått med all önskvärd tydlighet att det sker ett löpande arbete i Regeringskansliet, och förmodligen också inom Försvarsmakten, där man tittar på hur hemvärnet kan bli mer tillgängligt. Det tror jag till övervägande delen handlar om dimensionering, utrustning, utbildningstid, övningsmöjligheter och mycket annat. Det handlar mycket mindre om de rättsliga förutsättningarna.

Peter Rådberg återkommer till att om det händer en stor olycka måste hemvärnet ställa upp. Självklart! Det har väl inträffat ett stort antal stora olyckor, svåra påfrestningar på samhället, de senaste decennierna i Sverige. Gudrun, Estonia – jag kan nästan ge hur många exempel som helst. I den mån hemvärnets resurser har efterfrågats har hemvärnet också ställt upp.

Peter Rådberg! Vad är problemet? Vilken konkret situation ser du att vi med dagens regelverk inte kan hantera?

Jag tycker, herr talman, att oppositionen så här långt är skyldig i dessa frågor. Någonstans pyr det en misstanke hos mig om att det kanske inte var det viktigaste att se över de rättsliga regleringarna avseende hemvärnet, utan det viktigaste av allt var att det bildades en utskottsmajoritet som inte gick med regeringen.

Anf. 32 PETER RÅDBERG (MP) replik:

Herr talman! Det sista kan jag definitivt säga att det inte är, Allan Widman. I normala fall när Sverigedemokraterna hoppar på är det ju i åtta fall av tio till regeringens fördel. Så är det inte. Det här handlar uteslutande om att se över hemvärnet, och från Miljöpartiets utgångspunkt kanske också förstärka det. Jag är väldigt tydlig med det. Men jag säger att det kanske inte blir så. Vi får väl se vad utredningen kommer fram till.

Jag vet mycket väl att det sker löpande utredningar av hemvärnet från regeringens sida, men jag tycker att det finns en poäng i att det blir kraft bakom. Blir det en riksdagsmajoritet som skickar en väldigt tydlig signal om att man ska se över detta får det ju en helt annan tyngd. Det tycker jag är väldigt bra.

Jag håller även med Allan Widman om, som Åsa Lindestam också sade, att hemvärnet ställer upp. Det har de alltid gjort. Men vi pratar ju om situationer som vi kanske inte kan överblicka. I en sådan situation ska det vara väldigt tydligt vad hemvärnet får och kan göra. Då är det väl väldigt bra att man tittar över detta.

Jag förstår inte varför Allan Widman är så rädd för att man ska titta över en verksamhet och kanske förstärka den och förändra den på något sätt. Samhället förändras i alla fall. Utanför det här Riksdagshuset förändras samhället i jättehög hastighet, både på säkerhetsområdet och på det ekonomiska området. Här måste vi också se över hemvärnet, för det blir viktigare och viktigare för vår säkerhet och för vår trygghet. Därför tycker jag att det är bra att vi har fått en majoritet för utredningen.

Anf. 33 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag under punkten 3.

Krishantering och militärt försvar över ytan är viktigt. Kriser sker över ett lands hela yta, men krigsrisk finns också över hela ytan. Ett värstafallsscenario där ett land försvarar sig mot ett väpnat angrepp inleds med ett skede med intensiv luftstrid, inkluderande jaktstrider och användande av luftvärn. Det antas allmänt att på relativt kort tid har ena sidan vunnit och den andra har därefter svårt att röra sina markförband. En ockupant kan då i värsta fall bara stoppas med det fria krigets metoder.

Om vi skulle förlora kontrollen över Sverige behöver vi förband som kan försvåra för ockupanten och hjälpa svenska folket i nöd. Vi ser inga sådana hot i närtid, men förband måste finnas och tränas.

Hemvärnets kärnuppgift är militär. Hemvärnet är kanske den förbandstyp som är mest folkförankrad, vilket beror på den hjälp som hemvärnet faktiskt ger till gemene man.

I juni förra året gick hemvärnsmän skallgång efter en 72 år gammal senildement kvinna från Umeå, som hade lämnat sitt hem vid Holmsjön och förrirat sig in i skogen. Efter bara någon dags sökande lyckades man hitta kvinnan, medtagen men vid liv.

Sommaren 2011 bröt en skogsbrand ut vid Hejnum hällar som ligger mellan Slite och Tingstäde på Gotland. Skälet till branden var att Skogsstyrelsen eldat mindre rishögar i området och förlorat kontrollen över förloppet. Under fyra dygn bekämpade brandmän tillsammans med hemvärnet brandhårdarna innan området ansågs vara tillräckligt säkert, och hemvärnet rönt mycken uppskattning för sitt arbete.

I juli förra året drabbades Småland av problem med översvämningar. Vid sjön Hulingen i närheten av Hultsfred steg vattennivån dramatiskt och riskerade att översvämma det närbelägna reningsverket. För att undvika detta kallades hemvärnsmän in för att bygga en skyddsvall runt anläggningen och därmed förhindra en miljökatastrof. En översvämning av reningsverket vid Hulingen hade riskerat att slå ut dricksvattentillförseln i området.

I maj 2010 anmäldes en flicka försvunnen i Svenljunga. En begäran om hjälp kom in till Elfsborgsgruppen under morgontimmarna dagen efter. Kl. 7 kunde man ta emot ca 120 hemvärnssoldater från Göteborgs andra insatskompani. Kompaniet var på väg till en övning i Skövde men dirigerades om till Svenljunga då larvet kom. Eftersöket fortsatte hela

helgen med 85 soldater, därtill FMCK och hundpatruller. Eftersöket fortsatte på måndagen med ca 60 soldater för att slutligen engagera 90 soldater under tisdagen. Eftersöket avslutades på tisdagen vid 17-tiden. Efter en uppnådd frekvens på 86,9 procent av sökområdet, som var 9 kilometer i diameter, avslutades eftersöket utan resultat. Lyckligtvis återfanns flickan samma dag kl. 21 i en livsmedelsbutik i Borås.

Låt oss erkänna och förstå hemvärnets stora betydelse i kriser. Hemvärnet är samtidigt en bas för rekrytering till de kontrakterade soldaterna i våra manöverbataljoner. Särskilt betydelsefull blir denna bas när de värnpliktiga blir färre i de gamla listorna.

När vi nu har konstaterat att hemvärnet är viktigt och att det också är viktigt med en hög beredskap för hemvärnet är Socialdemokraternas förslag om flera olika beredskapsgrader faktiskt bra. Flera beredskapsgrader möjliggör att de som ständigt vill och kan delta kan få kontrakt med väldigt hög beredskapsnivå. Det innebär också att de som kan hålla endast en lägre grad av beredskap kan tillåtas sådana kontrakt.

Herr talman! Sverigedemokraterna stöder denna tanke fullt ut. Det som inte ska glömmas är hemvärnets huvuduppgift i form av territoriellt försvar och skyddsstyrka. När civilförsvaret gradvis monterades ned och när nyligen särskilda beredskapspoliserna utan vettig motivering lades ned ökade det vakuum som hemvärnet måste kompensera. Om hemvärnet får fler uppgifter måste de finansieras så att inte kärnuppgifterna blir lidande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Frågeinstituten som kontrollinstrument

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU4
Frågeinstituten som kontrollinstrument.

Anf. 34 PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Den här tiden på året brukar vi i konstitutionsutskottet ägna oss framför allt åt granskningen av regeringen. Det är en viktig del av kontrollmakten i Sverige, och den styr mycket av vårt arbete i utskottet. Men just nu ska vi debattera en annan viktig del av kontrollmakten, nämligen frågeinstituten. Frågor och interpellationer är sådant som i huvudsak sker här i plenisalen.

Som grund för betänkandet och diskussionerna i utskottet har vi haft en utredning som har genomförts av Magnus Isberg, före detta kanslichef i konstitutionsutskottet. Det är en gedigen och viktig utredning. Det är viktigt att återkommande se över hur frågeinstituten fungerar. Det finns annars en risk att det blir en slentrian, att de fungerar dåligt. Vi behöver se över dem för att de ska vara en aktiv och viktig del av det parlamentariska systemet och kontrollmakten.

Interpellationerna och frågorna steg i antal under lång tid. De senaste åren har de minskat något igen. Den utvecklingen behöver vi fortsätta att se över och försöka ställa oss frågan varför förändringarna sker. Det finns en del problem med systemet. Det har framför allt varit en hel del

försenade svar på interpellationer och skriftliga svar på skriftliga frågor från regeringssidan. Magnus Isberg har lagt fram en del förslag på hur detta skulle kunna hanteras. Konstitutionsutskottet svarar i någon mån på dem.

För framför allt de skriftliga svaren från regeringssidan finns ett förslag att förlänga tiden ytterligare en dag för att få fram bra och ordentliga svar som fungerar parlamentariskt. Det har varit lite ont om tid för att klara av dem på ett riktigt bra sätt. Det är ett av de förslag som vi lägger fram.

För interpellationerna tycker vi inte att tiden är för kort. Däremot har utredaren lagt fram förslag och funderat över om det går att göra något åt statsrådets kalendrar. Där har vi dock inget förslag, utan vi överlåter åt regeringen själv att försöka hitta lösningar så att statsråden bättre klarar av att hantera interpellationerna i sina almanackor så att vi slipper så många förseningar.

En annan fråga som har blivit den största frågan vi har diskuterat gäller statsministerns frågestund. Utredaren föreslår att frågestunden ska göras om till mer av en debattstund mellan partiledarna och statsministern. De senaste åren har flera av partiledarna inte deltagit i frågestunden, och det har blivit mindre och mindre intresse för den. Utredaren har instämt i utskottets ställningstagande, att det behöver göras en hel del förändringar för att få den institution som frågestunden mellan statsministern och de olika partiledarna är att bli mer aktiv och fungerande i dagspolitiken.

Vi har i någon mån kommit överens, men det har varit något parti som till slut har backat. Utskottet har efter lång tids arbete och återkommande behandling bestämt att överlämna frågan till gruppledarna. Jag hoppas att de bättre än vi klarar av att hantera institutet så att det blir en uppfräschning och förändring som gör att statsministerns frågestund fungerar bättre i framtiden.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 35 BILLY GUSTAFSSON (S):

Herr talman! Det här betänkandet handlar alltså om ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen där vi uppmanar styrelsen att utveckla formerna och ordningen för frågeinstitutet här i riksdagen. Jag tycker emellertid att det finns anledning att lite grann erinra om bakgrunden till frågan.

Jag har varit med i konstitutionsutskottet ett antal år, och vid flera tillfällen har vi granskat hanteringen och ordningen kring interpellationsdebatterna. Jag tror att vi vid samtliga granskningar har funnit att det inte har förelegat någon kritik ur konstitutionell synpunkt mot hur interpellationsdebatterna har hanterats. Men jag tror att många av oss har känt en viss otillfredsställelse när vi har tittat på hur det har gått till. Det gjorde att vi kände att det kanske fanns anledning att fördjupa sig lite grann i vad det fanns för bakgrund och avsikter och vad syftet var med interpellationerna.

Peter Eriksson har varit inne på att det här är en del av kontrollmakten. Vi kände att här finns det anledning att se över frågan. Därför tillsattes den utredare som Peter nämnde.

Prot. 2012/13:94
18 april

*Frågeinstitutet som
kontrollinstrument*

Enligt min uppfattning är interpellations- och frågeinstituten väsentliga inslag i ansvars- och befogenhetsfördelningen mellan å ena sidan riksdagen och å andra sidan regeringen. Det brukar vi ibland kalla för riksdagens kontrollmakt visavi regeringen. Trots att vi har gjort ett antal granskningar kände vi behovet att se över detta. Det resulterade i en rapport som Magnus Isberg har lämnat, *Frågeinstituten som kontrollinstrument*. Det är alltså den rapporten som har legat till grund för de diskussioner som vi har haft i utskottet och som har resulterat i det aktuella betänkandet.

Herr talman! Det finns två inslag i betänkandet som jag särskilt vill kommentera, och jag ska strax återkomma till det. Först vill jag för ordningens skull nämna att utöver de två frågor som jag särskilt ska kommentera finns det förslag som jag tycker det är viktigt att ta till sig. Jag tror att det skulle, om man följer de råd som där finns, väsentligt bidra till att göra frågeinstituten mer effektiva och meningsfulla.

Det är ett enigt utskott, men trots det skulle jag vilja göra några medskick till riksdagsstyrelsen. Jag vill ta mig den friheten. Det är två delar jag vill kommentera. Dels handlar det om formerna och ordningen för interpellationer, dels handlar det om statsministerns frågestund.

När det gäller interpellationerna finns det en lite besvärande utveckling av försenade svar. Under mandatperioden 2006–2010 var andelen försenade svar uppe i 53 procent. Perioden innan låg den på 46 procent. Det är en utveckling åt fel håll. Jag vill inte med det ha sagt att det inte ibland har funnits legitima skäl till de här förseningarna. Men det är problematiskt när det blir förseningar av interpellationsdebatter därför att ingången i interpellationsdebatter oftast är att det har hänt någonting, det vill säga att en fråga har hög aktualitet. Blir det inte en debatt inom rimlig tid förlorar frågan i värde.

Ett annat bekymmer är att interpellanten många gånger har svårt att veta när debatten kommer att äga rum. Jag har fått beskrivet av flera riksdagskolleger från olika partier att man har fått dra tillbaka sin interpellation därför att den föreslagna debattiden och debattdagen inte har varit hanterbara. Vi säger här att Regeringskansliet måste ta ett större ansvar för hur statsråden planerar sin tid och att regeringen tillsammans med kammarskansliet måste se över framförhållningen för att komma till rätta med de här problemen sett ur både statsrådets och interpellanternas synpunkt.

När det gäller statsministerns frågestund har jag tagit fasta på att utredaren anför att frågestunderna inte helt fungerar som det var tänkt. Om man delar den uppfattningen tycker jag att det är logiskt att man är beredd att diskutera hur vi kan vidta förbättringar. Sedan kan man alltid diskutera på vilket sätt. Sättet för mig är underordnat. Vi skriver att det ankommer på gruppledarna att utforma den närmare ordningen.

Jag skulle vilja göra följande fem medskick och noteringar.

För det första har jag hört många säga att deltagandet i statsministerns frågestund stadigt minskar. Jag var själv här i kammaren förra torsdagen, och det var ganska glest i bänkarna, det vill säga att intresset avtar.

Det andra: Om man ser att någonting inte fungerar fullt ut som det var tänkt är det logiskt att man försöker göra någonting åt det.

Det tredje: Det här har för min del inte handlat om att vara partilojal, utan det handlar om principer för ansvar och kompetensfördelning mel-

lan riksdag och regering, och det alldeles oavsett vilket eller vilka partier som har regeringsansvaret.

Det fjärde är att riksdagens kontrollmakt är ett omistligt inslag i vårt demokratiska system.

Det sista: Det finns en förväntan i riksdagen om att dessa kontrollinstitutioner snarast utvecklas och inte självdör.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet KU4.

Anf. 36 PER BILL (M):

Herr talman! Det här är ett enigt betänkande. Jag skulle kunna stämma in i princip i allt som Peter Eriksson och Billy Gustafsson har sagt, utom möjligen några av Billys medskick.

Precis som Peter Eriksson sade är det här en viktig genomgång, lite grann att titta igenom och se om de kontrollinstrument vi har fungerar. Vi har förslag på några små förbättringar. För övrigt tycker vi att det mesta fungerar relativt bra.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Prot. 2012/13:94
18 april

*Frågeinstituten som
kontrollinstrument*

Frågestund

Anf. 37 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras av näringsminister Annie Lööf, utrikesminister Carl Bildt, justitieminister Beatrice Ask, statsrådet Stefan Attefall och statsrådet Ulf Kristersson.

Arbetsmarknadspolitiken

Anf. 38 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Annie Lööf.

Sverige har en arbetslöshet som är högre än i många jämförbara länder i Europa. Vi har en ungdomsarbetslöshet som är högre än genomsnittet i Europa. Regeringens arbetsmarknadspolitik måste betraktas som havererad. Resultatet av regeringens politik är att den svenska arbetslös-

heten ökar och ökar. Fas 3 beräknas under innevarande år öka med 4 000 personer.

Regeringens prognoser från i höstas när det gäller jobben var överdrivet optimistiska. Nu har regeringen fått revidera sina prognoser när det gäller arbetsmarknaden och erkänner att arbetslösheten under innevarande år kommer att öka med 40 000 personer mer än vad regeringen trodde när den lade fram sin budgetproposition.

Min fråga är: Nu har regeringen uppdaterat sina prognoser, när tänker regeringen uppdatera sin arbetsmarknadspolitik?

Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag instämmer med Ylva Johansson när hon säger att arbetslösheten är ett stort problem. Det är av den anledningen som regeringen har gjort stora insatser för att sänka arbetslösheten.

Vi har sänkt kostnaderna för att anställa. Vi har storsatsat på Arbetsförmedlingen. De har aldrig haft så mycket pengar, medger de själva, för att kunna jobba just med människor som vill vara i praktik eller utbildning. Dessutom har vi fler utbildningsplatser vid våra högskolor och universitet än 2006 då Socialdemokraterna satt vid makten.

Jag skulle i stället vilja fråga Ylva Johansson: Hur blir det fler jobb om man lägger 30 miljarder i ökade kostnader på företag, såsom Socialdemokraterna vill i sin budget? Den här regeringen satsar på ett konjunkturpaket i vårens budget med bland annat ett antal utbildningsplatser och förstärkt regional tillväxt.

Anf. 40 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att näringsministern är en av de få i det här landet som tycker att Arbetsförmedlingen är rätt rustad för att klara av sina utmaningar. Tvärtom är arbetsgivare och också arbetslösa ganska uppgivna när de möter Arbetsförmedlingen. De upplever inte att de har tilltro till att de där kan få hjälp att klara sina rekryteringsbehov eller att kunna få jobb om det är en arbetslös individ.

Regeringen har föreslagit att man ska minska platserna på högskolan med 10 000 platser. Nu ändrar man det och ska bara minska med 8 600 platser. Det är svårt att betrakta det som en satsning.

Regeringens problem är att resultatet av politiken som nu har verkat i sex och ett halvt år är bedrövligt. Arbetsmarknaden fungerar allt sämre, vilket flera oberoende bedömare har kommit fram till, arbetslösheten ökar och långtidsarbetslösheten ökar katastrofalt mycket. Ändå håller regeringen fast vid samma politik.

Nu har ni tvingats att anpassa era prognoser till verkligheten. När ska ni anpassa politiken till verkligheten för att lösa arbetslösheten?

Anf. 41 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jobb skapas genom att företag har en vilja och en möjlighet att anställa. Därför är det anmärkningsvärt att när Socialdemokraterna talar om jobb innebär det 30 miljarder i skattechock för svenska företag. Det är de som skapar jobben.

Vad vi behöver göra är att fortsätta att stimulera företag att skapa jobb och anställa. Det gör regeringen. Vad vi också behöver göra är att förstärka utbildningsinsatserna. Det innebär fler högskoleplatser, fler

praktikplatser och lärlingssystem som vi ska förfinas. Det gör också regeringen.

Dessutom behöver man jobba mer med samverkan med näringslivet. Praktikplatser är en sådan del som vi förstärker i vårens budgetproposition. Arbetslösheten löses inte bara genom en åtgärd eller en budgetpost. Den löses genom olika åtgärder.

Sänkta arbetsgivaravgifter är en sådan åtgärd. Dem vill socialdemokraterna fördubbla. Utbildningsplatser inom det reguljära utbildningssystemet är en annan. Där har vi fler platser 2013 än vad Socialdemokraterna hade 2006.

Kränkningar på nätet

Anf. 42 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! Jag vill rikta en fråga till justitieminister Beatrice Ask.

Vi har fått ett nytt ord i vokabulären, näthat. Det är skildrat från olika ungdomsmiljöer och via sociala medier hur unga använder ett allt grövre språkbruk, hur de hotar varandra och hur de kränker varandra. En del rycker på axlarna, och andra såras väldigt mycket. På något sätt verkar det ha blivit en norm där de unga inte längre talar med de äldre, och vi har svårt att veta vad som händer.

Det inskränker sig inte heller till ungdomars beteende. Även vuxna ägnar sig åt grova kränkningar på nätet mot vuxna och mot barn. Det är till och med så att det har spridit sig till politiska kretsar. Vi hade nyligen en ung vänsterpartist som avgick samtidigt med en landstingsledamot från Norrbotten som bland annat tyckte att personer som Beatrice Ask och jag förtjänar bly.

Min fråga till justitieministern, även om hon inte kan vara ansvarig för normupplösning, är om hon avser att vidta någon form av politiska åtgärder genom att styra myndigheter eller funderar på någon form av tänkbar lagstiftning.

Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Den typ av problem som Krister Hammarbergh beskriver är väldigt allvarliga. Det omfattar många olika typer av brott. Ofta är det som är allvarliga angrepp via nätet brottsligt redan i dag. Det kan röra sig om olaga hot. Det kan röra sig om förtal. Det kan handla om ofredande. Det kan handla om hets mot folkgrupp. Det finns en rad olika brott som kan vara tillämpliga.

Ett problem vi har är att lagstiftningen ofta är skriven i en annan tid. Den träffar egentligen inte riktigt vare sig det allvar eller den form som det tar uttryck i på nätet. Därför överväger vi att se över till exempel olaga hot och en del andra brott för att bättre anpassa dem efter den miljö som vi i dag lever i.

Anf. 44 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Fru talman! I samband med detta verkar det som att rättsväsendet ibland står lite handfallet. Många vittnar om att polisen lite handfallet hanterar det på olika sätt. Anmälningar tas inte upp, och många gånger

reagerar man sent. Det leder sedan till att åklagaren i nästa skede lägger ned förundersökningarna.

Ser inte ministern en risk i att många av dem som använder sig av detta har dålig moral och tar det som intäkt för att det är okej för samhället? Finns det här en möjlighet att skynda på myndigheterna och möjligen få delar av vårt polisväsen att vakna till när det gäller den här typen av frågor?

Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Vakenheten finns nog, åtminstone på en del håll, i de här frågorna, men ibland kan det vara svårt att hantera.

Om vi till exempel tar förtal så kräver det ett enskilt åtal. Du måste själv driva frågan. Du kan inte vara förtalad om du inte själv vill driva frågan fast det kan vara en allmängiltig sak.

Yttrandefrihetskommittén som många riksdagsledamöter var engagerade i pekade på en del av de svårigheterna med vad som är allmänt åtal och vad som är enskilt åtal. Den rekommenderade att man kanske ska sänka ribban något för att kunna driva allmänt åtal. Det är också en sådan fråga som vi arbetar med på Justitiedepartementet.

Det handlar om att öka kunskapen om hur man ska arbeta metodiskt i den här typen av ärenden. Därför arbetar Rikspolisstyrelsen med att försöka samla ihop kompetensen och också sprida goda kunskaper om bra metodik så att poliser runt om i landet känner sig säkra på hur de ska hantera anmälningar när de kommer.

Mitt besked till människor är att de ska anmäla om de känner sig angripna på ett allvarligt sätt på nätet.

Polisens förtroende för ledningen

Anf. 46 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Också min fråga går till justitieminister Beatrice Ask.

I veckan har vi fått rapporteringar om att det inom svensk polis finns ett starkt missnöje bland medarbetarna med den högsta ledningen. Fyra av tio medarbetare säger att de har inget eller väldigt lågt förtroende för ledningen. Det är en siffra som har blivit ännu sämre sedan förra mätningen. Dessutom valde Rikspolisstyrelsen att inte berätta om kritiken utan sade att den var nöjd med medarbetarindexet.

Min fråga blir därför: Hur ser justitieministern på situationen, och vilka åtgärder tänker hon vidta?

Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Först och främst vill jag säga att jag uppmuntrar de myndigheter som jag har ansvar för att göra medarbetarundersökningar. Man kan inte förbättra sitt ledarskap med mindre än att man vet hur medarbetarna ser på saker och ting.

Även Rikspolisstyrelsen tar initiativ och har denna typ av undersökningar och har haft det under en tid. Jag utgår från att skälet är att man vill ha det som utgångspunkt för att diskutera ledarskap på olika nivåer och de problem eller synpunkter som kan finnas.

När det gäller det som har beskrivits i medierna och den senaste undersökningen har jag inte tagit del av alla detaljer i den än. Man har dock inte försökt mörka den, utan den lades ut på polisens intranät i vanlig ordning.

Det som har diskuterats är om den korta beskrivning av innehållet som gavs överensstämde med innehållet. En del journalister har här menat att man försökte försköna bilden.

Jag kan inte ha någon uppfattning om ingressen eller beskrivningen när man presenterar undersökningen, men i sin helhet fanns och finns den tillgänglig.

Anf. 48 ELIN LUNDGREN (S):

Fru talman! Uppenbarligen finns det en hel del poliser och polisanställda i Sverige som upplever det som svårt att bli lyssnade på av sina högsta chefer. Det är inte en arbetssituation som någon av oss vill uppleva, och Polisförbundet uttrycker också tydlig oro.

Vad är justitieministerns tanke om hur resultatet kan ha försämrats på detta sätt, och, kanske framför allt, vilka åtgärder tänker justitieministern vidta?

Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det finns flera skäl till att det kan finnas synpunkter på arbetssituationen inom svensk polis. Till exempel motsvarar resultaten inte förväntningarna i en del avseenden när det gäller utredningsarbetet, vilket vi också har diskuterat i kammaren. Därför har vi lagt ned ett ganska omfattande arbete på att träffa utredare och diskutera deras arbetssituation. I den gruppen är det tydligt, utifrån de rapporter jag har fått och de möten jag har haft, att man på många håll känt att man inte har varit sedd och att ledarskapet i den lilla kontexten har varit otillräckligt. Här behövs ett antal åtgärder, och det finns säkert motsvarande problem på andra håll.

Det vi nu gör från politiskt håll, och som jag tycker är viktigt, är att försöka ta reda på så mycket som möjligt om hur situationen ser ut på basplanet där den egentliga vardagsverksamheten pågår. Under den förändring som kommer att ske när vi ska omorganisera polisen kommer det givetvis att vara många frågor som väcker känslor, debatt och diskussion, och samtidigt ska jobbet skötas. Vi måste därför hålla koll på dessa synpunkter och försöka agera klokt.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 50 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till näringsminister Annie Lööf om ungdomsarbetslösheten.

Vi är generellt sett bekymrade över arbetsmarknadsläget, och vi välkomnar de satsningar som aviserades i vårpropositionen. Vi följer också noga jobbpaktsdiskussionerna. Jag vill dock höra statsrådets bedömning av hur verkningsfulla dessa insatser är utifrån det vi politiker kan påverka.

När det gäller siffrorna för ungdomsarbetslösheten vill några att de också ska omfatta dem som studerar. Det viktigaste är dock att ta itu med dem som är arbetslösa och saknar utbildning.

Hur bedömer statsrådet verkningsfullheten?

Statsrådet får gärna också kommentera samverkan med näringslivet när det gäller lärlingsutbildningarna, för jag tror att det är centralt.

Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag tackar Roger Haddad för frågan. Arbetslösheten, inte minst ungdomsarbetslösheten, är en prioriterad fråga för regeringen och regeringens fyra partier. Här behöver vi jobba med en palett av olika åtgärder.

En sådan är samverkan med näringslivet, som Roger Haddad tog upp. Lärlingsutbildningen i gymnasieskolan, som återinfördes av alliansregeringen under förra mandatperioden, är en viktig pusselbit. Det kan vi se i Tyskland och Österrike som har framgångsrika sådana system. Jag var i Berlin för några veckor sedan och besökte där företaget Siemens som jobbar med lärlingsutbildning för att slussa in ungdomar i arbete.

En annan del är sänkta kostnader för att anställa unga genom halverade arbetsgivaravgifter men givetvis också coachning och praktik genom jobbgarantin för unga som infördes 2007.

Dessa delar är viktiga grundfundament för att långsiktigt verka för att sänka arbetslösheten bland unga i Sverige, som har varit hög under decennier.

Anf. 52 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tackar Annie Löf för svaret. Studieresan till Berlin och Siemens var jag extra intresserad av. Är statsrådet beredd att driva denna fråga i Sverige, nämligen att företagen tar ett ännu större ansvar för yrkes- och lärlingsutbildningarna?

I den gamla gymnasieskolan var det fyra av tio elever som lämnade yrkesprogrammet utan slutbetyg. Samtidigt säger företagarna att de inte hittar rätt kompetens. Vi har dessutom stora avhopp från gymnasieskolan.

Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Just yrkesutbildningarna och lärlingsutbildningen är viktiga. Här gör alliansregeringen i flera omgångar förstärkningar av yrkesutbildningarna, både genom kompetensutveckling för yrkeslärare och genom att vi i höstens budget fördubblade handledarstödet till arbetsgivare som tar hand om en lärling. Detta gör vi för att skapa morötter för fler företagare att vilja ta sig an en lärling och utbilda den på plats på verkstadsgolvet.

En annan viktig del är att bygga vidare på den svenska modellen. Där har jag och regeringen stora förhoppningar på yrkesintroduktionsavtal där arbetsgivarparterna och facken kommer överens om en modell. Regeringen har sagt att vi gärna stöttar och stimulerar sådana att komma på plats så att fler unga människor får en möjlighet till arbete. Här har vi sagt att vi kan titta både på handledarstöd och sänkta arbetsgivaravgifter för att hjälpa unga till arbete.

Anf. 54 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Min fråga går till justitieministern och handlar om problemet med människohandel.

Vi kan konstatera att det har skett beklagansvärt lite i många av EU:s medlemsstater när det gäller att införa en gemensam och skarpare lagstiftning mot trafficking. Samtidigt ökar problemet och omfattningen. Det handlar inte enbart om prostitution och sexuellt utnyttjande utan också om tiggeri, stölder med mera.

I Sverige tror man att 166 personer föll offer för detta under 2009–2011. Under de senaste fem åren har 1 000 ensamkommande barn försvunnit. Var finns de? Var gör de? Hur lever de i dag?

Under 2008–2010 fanns det en nationell handlingsplan med fokus på just sexuellt utnyttjande av traffickingoffer.

Problemen ökar och utvidgas. Är det då inte hög tid att vi utarbetar en ny handlingsplan som täcker in alla kända former av trafficking?

Anf. 55 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Människohandel för olika ändamål är ett allvarligt problem. Den hemska sanningen är att vi ser en liten rännil av den internationella problematiken. Det är en organiserad verksamhet som handlar om att sälja oftast unga människor till arbete, prostitution, organdonation och mycket annat.

Jag vågar inte svara på om det är just en handlingsplan vi behöver, men vi lägger mycket kraft i internationella forum på att skapa samstämmighet och samsyn i de åtgärder som krävs för att ingripa mot och utreda denna typ av kriminalitet. Detta måste vi fortsätta med för att lyfta upp det allvar som man måste se på denna problematik med.

Anf. 56 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Trots handlingsplaner och skarp lagstiftning utsätts människor för trafficking. För den som har varit utsatt finns i Europarådets konvention mot människohandel en regel om en så kallad reflexionsperiod på 30 dagar. Den som har blivit utsatt ska ges tillfälle till vila och återhämtning men också möjlighet att blicka framåt och reflektera över sin egen framtid innan andra processer som rör en själv drar i gång och man måste fatta beslut för egen del.

Sverige följer inte detta i dag. Min fråga blir därför: På vilket sätt kommer justitieministern att verka och agera för att alla som har varit utsatta för detta ges rätt till 30 dagars vila och återhämtning även i Sverige?

Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Frågan om hur brottsoffer ska få stöd och hjälp är viktig för Sverige. Det viktigaste är att vi funderar över hur vi bättre kan ta oss an de ungdomar och andra som har varit föremål för denna typ av brottslighet. Vi måste också arbeta internationellt, och frågan om brottsoffren är med i det arbete vi bedriver.

Frågestund

Jag kom ganska nyligen hem från ett besök på ett skyddat boende för unga traffickingoffer i Hanoi. Det är många tusen unga flickor som säljs till bland annat Kina och andra länder för att det är brist på flickor i dessa länder men också för att sexindustrin i Thailand och andra länder är stor.

En och annan flicka får man tag i och kan ta hem. De är i stort behov av inte 30 dagars vila utan många dagars vila, upprättelse, utbildning och en möjlighet att komma igen. Det är inte alltid så att man är välkommen där man kommer ifrån.

Det finns stora behov av internationella insatser, och jag kan försäkra att vi i det internationella arbetet gör allt vad vi kan för att bättre leva upp till de krav som man måste ställa.

Statligt stöd till muslimska organisationer

Anf. 58 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Min fråga går till Stefan Attefall.

I maj 2012 avslöjade *Uppdrag granskning* att en mycket stor andel av Sveriges moskéer står för en kvinnofientlig och bokstavstrogen tolkning av Koranen, en syn som står i direkt strid med svenska värderingar.

Det är inte förvånande för oss sverigedemokrater, som länge har varnat för detta. Men trots detta avslöjande drogs inte stödet in till de här moskéerna. Tvärtom höjdes anslagen till trossamfund där de här moskéerna ingår, samtidigt som regeringen exempelvis drog ned anslagen till handikappidrotten.

När *Uppdrag granskning* följde upp avslöjandet tidigare i år visade det sig att de ursäkter och löften om förbättring som hade framförts föga förvånande bara var ett spel för galleriet. Ett samfund som erhåller skattefinansierade bidrag måste förbinda sig att ”upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på”.

Min fråga är: Anser Attefall att de här muslimska förbunden, moskéerna och organisationerna gör det och därmed att svenska skattepengar fortsatt ska gå till att stödja sådana organisationer?

Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är korrekt att stöden till trossamfund, oavsett den här diskussionen, har stigit två år i rad generellt för samfunden. Det handlar om andlig vård på sjukhus, generella stöd och vissa lokalbidrag.

Fallet som *Uppdrag granskning* tog upp skapade ett antal frågor. Det gjorde att den myndighet som har ansvar för att följa upp frågorna drog in stödet i avvaktan på att få svar på ett antal frågor.

Man ska komma ihåg att det var bara fem av de granskade moskéerna som får del av det stöd som staten betalar ut. De andra moskéerna är inte anslutna till någon riksorganisation och kan inte få del av stödet.

Det ställdes ett antal uppföljande frågor och har vidtagits en hel del åtgärder inom respektive moské. Ett antal personer är inte längre kvar vare sig som ideellt arbetande eller som anställda på grund av det egna arbete som skedde i moskéerna. Man har haft en dialog med de här samfunden och moskéerna och därmed också kunnat fortsätta att betala ut stödet, helt i enlighet med det regelverk som finns.

Anf. 60 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Som jag nämnde är detta inte första gången något sådant uppdagades. Det gjordes en uppföljning som kom i januari i år. Frågan aktualiseras också genom Mustafaskandalen inom Socialdemokraterna, där det återigen framkom vilka värderingar som florerar inom dessa organisationer.

Det kan handla om antisemitiska eller kvinnofientliga texter och hänvisningar till att det är sharia som ska användas och appliceras. Det går hand i hand med ännu tidigare avslöjanden, som ljudbanden om judar i Södermalmsmoskén för några år sedan. Situationen förändras uppenbarligen inte – i alla fall inte till det bättre.

På den förra frågan verkade det som om Attefall är nöjd med tingens tillstånd, trots den här uppföljningen och trots allt som visar på detta. Om jag tolkar Attefall rätt överväger regeringen inte att åtgärda situationen, där de här muslimska organisationerna får ta del av svenska skattebetalares pengar. Det gör mig faktiskt ganska orolig.

Anf. 61 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det är uppenbart att jag inte var tillräckligt tydlig.

Först och främst: De värderingar som kom till uttryck i det aktuella programmet är självklart inget man kan ställa sig bakom, om man hyllar de värderingar som vi står för från regeringens sida men också som demokrater. Det fanns ett antal uttalanden om att inte uppmåna kvinnor att gå till polisen när man blev misshandlad och andra uttalanden som självklart ska fördömas.

Men när man granskar detta närmare visar sig ett antal saker. Flera av de här organisationerna får inte något stöd från statens sida. Man har vidtagit åtgärder på ett antal ställen. En del personer som uttalade sig hade inte någon officiell roll i de här moskéerna.

Det är så man måste göra. Man måste granska fallen och se vad som ligger bakom, ha en dialog. Den myndighet som ansvarar och gjorde en granskning drog också in stödet i avvaktan på att klara ut ett antal frågetecken som fanns. Med det har man sedan kunnat fortsätta.

Det innebär inte att det inte finns enskilda människor som både uttrycker sig och agerar på ett sådant sätt att man har anledning att ta avstånd från det. Men i de befintliga regelverken kunde man konstatera att man kan följa upp dem genom de åtgärder som vidtogs i respektive moské.

Humanitär hjälp till Syrien

Anf. 62 HANS LINDE (V):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

Syrien är kanske en av vår tids värsta humanitära katastrofer. Jag tror att vi som befinner oss i denna kammare har svårt att förstå vidden av lidandet för det syriska folket. Vi vet i dag att minst 1,3 miljoner syrier har flytt sitt land. Kanske så många som 4 miljoner syrier lever som internflyktingar i sitt eget land. De humanitära behoven är enorma.

Samtidigt beskriver de humanitära organisationerna hur de möter en lång rad problem. De möter våld i sitt arbete. De har svårt att få de resur-

ser de behöver. FN:s appeller har tyvärr inte hörsammats i tillräcklig utsträckning.

De beskriver också, i de civila organisationer som jag pratar med, hur regelkrångel och administrativa hinder i grannländerna, till exempel i Turkiet, förhindrar deras verksamhet och deras möjligheter att föra in utrustning, läkemedel och annan nödhjälp in i Syrien.

Min fråga till utrikesministern är: Vad gör utrikesministern för att underlätta de humanitära organisationernas tillträde till Syrien, så att vi kan få fram mer humanitär hjälp?

Anf. 63 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Tack, Hans Linde, för frågan!

Detta är en av vår tids allra största tragedier – det tror jag att vi är eniga om. Vi sysslar med den praktiskt taget dagligen, för att försöka åstadkomma en politisk lösning – det ser inte så ljus ut för ögonblicket – och för att försöka lindra för människorna. Vi är från svensk sida den fjärde eller femte största bidragsgivaren. Men det handlar också om den typ av frågeställningar som Hans Linde tar upp.

Frågan om att nå in i Syrien från olika länder utan att gå via Damaskus är en både juridiskt och – som Hans Linde påpekar – sakligt komplicerad materia. Vi arbetar tillsammans med de internationella organisationerna i dialog med respektive regeringar och också i dialog med det speciella organ som de syriska oppositionsföreträdarna har satt upp för att försöka koordinera biståndsverksamheten, för att försöka få den att fungera bättre än den gör. Jag vill inte säga att det fungerar dåligt, men det bör fungera bättre.

Anf. 64 HANS LINDE (V):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Jag välkomnar det humanitära stöd som den svenska regeringen har avsatt och betvivlar inte heller utrikesministerns engagemang i frågan.

Men vi konstaterar att regeringen i den vårandringsbudget som presenterades i måndags föreslår att man ska göra en besparing på biståndsbudgeten med 709 miljoner kronor i årets budget. Det innebär att regeringen kommer att backa från åtaganden som man har gjort, att man kommer att backa från löften som man redan har gett.

I vårandringsbudgeten beskriver man ingenstans var besparingen kommer att göras. Då skulle man från utrikesministern, som har så stort engagemang för de syriska flyktingarna, vilja veta om utrikesministern i dag kan garantera Sveriges riksdag att den besparing som den borgerliga regeringen har föreslagit på biståndsbudgeten i år inte kommer att gå ut över den humanitära hjälpen till de syriska flyktingarna.

Anf. 65 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Jag har inte siffrorna alldeles klara för mig för ögonblicket. Men jag tror dess värre att jag kan lova Hans Linde att det stöd vi kommer att ge till humanitär verksamhet till Syrien och syriska flyktingar detta år kommer att vara avsevärt mycket högre än förra året.

Jag säger ”tyvärr” eftersom jag skulle önska att konflikten tog slut i dag och att detta stöd inte behövdes. Vi tillhör de allra största bidragsgivarna i världen. Vi har praktiskt taget löpande räkning till de stora huma-

nitära organisationerna. Det ligger i det stora humanitära kontot, som inte redovisas i förväg, eftersom vi inte vet vilka nödsituationer som kan uppkomma. Det är en lite speciell del av statsbudgeten. Det sker alltefter omständigheterna, alltefter behoven.

Dess värre fruktar jag att summan i år kommer att bli avsevärt mycket högre än vad den var förra året.

Prot. 2012/13:94
18 april

Frågestund

Internationellt erkännande av folkmordet i Osmanska riket

Anf. 66 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Fru talman! Även min fråga vill jag rikta till statsrådet Bildt.

Den 11 mars 2010 sade riksdagen i ett tillkännagivande till regeringen att Sverige ska erkänna folkmordet 1915 i dåvarande Osmanska riket. I folkmordet som ägde rum beräknas mellan 800 000 och 1 000 000 kristna ha dödats. Massmordet utfördes bland annat genom massakrer och framkallad hungersnöd. I Sverige lever många ättlingar till dem som har upplevt detta folkmord, och det är ett trauma för hela folkgrupper.

Folkmord är ett brott mot mänskligheten och angår oss alla. 20 länder har i dagsläget officiellt uttryckt att mordet på de kristna minoriteterna var ett folkmord. Men frågan behöver även ett internationellt erkännande.

Riksdagen beslutade att Sverige bör agera med kraft inom EU och FN för att få till stånd ett internationellt erkännande av folkmordet. Min fråga till statsrådet Bildt är: Vilka åtgärder har statsrådet vidtagit inom EU och FN för att just kunna få ett internationellt erkännande?

Anf. 67 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Dessa frågor tillhör de frågor som ständigt bereds. Men det är som bekant vår uppfattning inte bara i detta fall utan i många andra fall och i många fall som är väsentligt mycket mer aktuella – här talar vi om 1915 – att detta inte ska göras till föremål för politiska beslut. Det ska i stället avgöras genom en dialog mellan historiker om det går längre tillbaka i tiden. Sedan har vi också upprättat internationella juridiska instanser som ska avgöra karaktären på de brott som har begåtts.

Andra länder har en något annan tradition att fatta politiska beslut om hur man ska tolka historien. Den traditionen har vi inte i Sverige, och det tror jag på det hela taget är mycket sunt. Det främjar dessutom den försoning som är nödvändig för att kunna gå vidare för folket i fråga.

Anf. 68 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för svaret, även om jag inte är nöjd med det. Historikerna har redan avgjort detta, och vi i riksdagen har gjort ett tillkännagivande om att någonting ska göras.

Varje år får vi en skrivelse – skrivelse nr 75 – där man frågar vad regeringen har gjort med anledning av de tillkännagivanden som vi har gett till regeringen. Ärende nr 1 från Utrikesdepartementet är just detta ärende. Där står det att frågan bereds inom Regeringskansliet och att momentet inte är slutbehandlat. Det är alltså det äldsta ärendet.

Min fråga är: Tycker statsrådet att tre år är en rimlig tid att bereda ett ärende?

Anf. 69 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Det var ungefär det som jag sade i mitt svar, alltså att frågan bereds. Detta var någonting som inträffade 1915, och det pågår en betydande debatt mellan historiker. Det har dessutom diskuterats mellan två av de berörda länderna att det ska tillsättas en kommission av historiker för att gå vidare med denna frågeställning.

Det förblir min bestämda uppfattning, av erfarenhet även från andra aktuella situationer, att det är bättre att låta denna fråga avgöras av internationella juridiska instanser som vi har tillsatt plus av historikerna i en diskussion som rör sig fram och tillbaka både i denna fråga och i åtskilliga andra frågor. Detta handlar om förhållanden i samband med de stora våldenas upplösning i slutskedet av första världskriget. Jag tror att vi i samband med hundraårsminnet både av första världskrigets utbrott och av de stora våldenas upplösning kommer att se mycket av hälsosam och nyttig historisk debatt om dessa och andra förhållanden.

Regeringens innovationsstrategi

Anf. 70 ANNIKA DUÅN (S):

Fru talman! Min fråga går till näringsminister Annie Lööf.

I den nationella innovationsstrategin som ministern har sammanställt och är ansvarig för står det på s. 7: Innovation är avgörande för den långsiktiga produktivitetens utvecklingen och därmed för tillväxt och framtida välbefinnande. Ett gott innovationsklimat är ett villkor för företagets konkurrenskraft.

I början av mars besökte jag tio företag i Västmanland varav flera arbetar med innovationer av olika slag. Ett flertal är småföretag med ytterst begränsade resurser. De efterfrågar statligt stöd för att kunna fortsätta utveckla sina produkter och tjänster och få ut dem på en större nationell och internationell marknad.

I strategin står det att regeringen avser att fortsatt verka och utveckla en politik för ökad innovation, vilket är bra och viktigt. Men jag och företagen vill att ministern utvecklar vad det innebär 2013 och 2014 i konkreta politiska förslag och ekonomiska resurser från regeringen.

Anf. 71 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Ett stort och varmt tack för frågan. Som frågeställaren nog vet brinner jag för innovations- och näringspolitik, och denna regering har tagit stora steg i denna riktning.

Konkret för dessa små och innovativa företag tillförde regeringen förra våren 100 miljoner över tre år för att stärka inkubatorverksamheten i Sverige. Det är viktigt framför allt för nystartade riktigt små bolag.

Dessutom kan dessa små företag sedan ett år tillbaka få innovationscheckar och stöd från innovationscoacher. Detta är riktat just till små företag. Utöver det tillför vi 2 miljarder till innovationsinsatser i höstens forskningsproposition som bland annat går till industriforskningsinstitutionen som har 15 000 småföretag kopplade till sig. Vi tillför också ett antal hundra miljoner till test- och demoanläggningar i Sverige som också har små företag knutna till sig.

Jag hoppas att frågeställaren på detta sätt har förstått att vi jobbar med många olika åtgärder för att främja just små företags innovationskraft.

Anf. 72 ANNIKA DUÅN (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag vill nämna att bland de företag som jag besökte och diskuterade med fanns till exempel Recotech i Arboga samt Axon Miljöteknik i Sala. Recotech tillverkar delar till turbiner, och de såg utmaningar inom personalförsörjning och finansiering av utveckling och innovationer. Axon Miljöteknik som har stor tilltro till sin produkt såg utmaningar i marknadsföring och utveckling.

I Sverige finns många företag med människor som har fantastiska idéer. Det som de behöver är konkreta stöd och insatser som bidrar till konkurrenskraft, arbete och därmed tillväxt.

Jag upprepar: Vad avser regeringen att lägga fram för förslag för att bidra till sin egen strategi – konkreta pengar?

Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Vi har bland annat innovationscheckar – rådgivningscheckar för konsultation – som små företag kan få. Sedan har vi ett statligt finansierat industriforskningssystem i Sverige där små företag kan utveckla sina tjänster och produkter. Utöver det har regeringen just lämnat en proposition om ett investeraravdrag som vi vill ska träda i kraft från den 1 september och som innebär att en granne, farmor eller liknande kan investera 1,3 miljoner i ett nystartat företag och få dra av ungefär 200 000 kronor för att stimulera kapitaltillgång.

Jag leder nu industrisamtal tillsammans med bland andra IF Metall och Teknikföretagen. Vår första workshop handlade om kompetensförsörjning. Den andra, som var i veckan, handlade om just innovation och hur vi ska jobba vidare för att stärka strategin och för att fortsätta ligga i absolut världsklass som vi gör i dag och vill göra även i framtiden.

En strategi för life science

Anf. 74 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Min fråga går också till näringsministern.

För ett år sedan beslutades att Astra Zeneca skulle lägga ned sin verksamhet i Södertälje som är min hemstad. Det var naturligtvis ett hårt slag mot vår kommun men också mot hela Sverige.

I en debattartikel i Dagens Industri i mars 2012 lovade näringsministern mot denna bakgrund att sätta sig ned och arbeta fram en strategi för svensk life science, vilket är bra. Tanken var att försöka hitta någonting som liknar den strategi som är framtagen i Storbritannien.

I en debattartikel i Dagens Industri nu i veckan säger företrädare för branschorganisationen Sweden Bio att man inte har råd att vänta längre. I Storbritannien har man redan utvärderat första fasen.

Min fråga till näringsministern är: Hur länge ska vi vänta på en life science-strategi i Sverige?

Anf. 75 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag lovade för ett år sedan en strategi inom ramen för den nationella innovationsstrategin, och vi presenterade den nationella innovationsstrategin i höstas tillsammans med forsknings- och innovationspropositionen som innehöll en stor satsning på den mycket viktiga

life science-branschen. Bland annat lade vi 250 miljoner på att bygga upp Sci Life Lab utanför Stockholm. Vi lade också 75 miljoner på forskning om antibiotikaresistens och infektion. Ytterligare 50 miljoner lades på forskning om åldrande och hälsa.

Som frågeställaren mycket väl vet invigde jag ett helt nytt industriforskningsinstitut i Södertälje för bara någon månad sedan, där regeringen har lagt stora belopp för process- och katalysgrenen just för att främja livsvetenskapen i Sverige. Det är nämligen en viktig del där vi ligger i framkant och där Sverige ska fortsätta att satsa.

Anf. 76 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för det. Jag är medveten om de satsningar som regeringen har gjort på detta område. De är bra. Men nu är det inte detta som branschen efterlyser, och det är inte heller det som jag som företrädare för oppositionen efterlyser. Jag vill få reda på när näringsministern tänker presentera den utlovade svenska strategin för life science, alltså en sammanhållen strategi som gör att hela samhället – akademien, politiken och branschen som sådan – drar åt samma håll. Det är bråttom, vilket jag har påtalat i tidigare debatter med näringsministern, och det blir än mer bråttom. Om näringsministern inte tycker att det är viktigt att jag tycker att det är bråttom, borde hon ändå vara skyldig svaret till branschens företrädare.

Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag presenterade svaret i går på Dagens Industris debattsida. Där förklarade jag för branschen att vi, inom ramen för den nationella innovationsstrategin som är den övergripande delen som gäller alla näringsverksamheter i Sverige, har pekat ut hur visionen ser ut. Utöver det lägger vi särskilda satsningar på just life science-branschen eftersom det är en mycket viktig bransch.

Tidigare frågeställare från Socialdemokraterna tyckte inte att det var viktigt med strategi utan pekade på att det är viktigt med konkreta insatser. Ingela Nylund Watz säger nu: De konkreta miljoner och insatser som regeringen har gjort är inte viktiga. Vi vill ha en vision och ett dokument.

Jag hävdar att vi har en strategi, och jag hävdar att regeringen också har tillfört stora summor för att stärka livsvetenskapen i Sverige.

Sjukpenningtalet

Anf. 78 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Jag har en fråga till socialförsäkringsminister Ulf Kristersson.

Försäkringskassan följer ju löpande det som kallas sjukpenningtalet och som är ett mått på sjukfrånvaron. I denna analys noterades orimligt höga tal under den förra socialdemokratiska regeringen 2003. De har efter regeringens sjukförsäkringsreform kommit ned till helt rimliga nivåer, och fram till 2011 såg vi en väldigt gynnsam utveckling. Tyvärr visar det sig att det nu under senare år finns en viss ökning av sjukpenningtalet. Den senaste rapporten från Försäkringskassan belyser detta,

och där finns det skillnader såväl i vilka sjukfall som nytillkommer som mellan kön och åldersgrupper.

Jag skulle vilja höra hur socialförsäkringsministern ser på rapporten från Försäkringskassan och vilka åtgärder regeringen avser att vidta.

Prot. 2012/13:94
18 april

Frågestund

Anf. 79 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det är två viktiga saker. Det ena är att det är viktigt i sig att följa detta. Det handlar om att följa, tidigt se förändringar samt vara alert och beredd på att titta i detalj på vad det kan bero på. Det var precis det vi inte gjorde tidigare. Då kunde det sticka i väg under en ganska lång tid utan att någon hann reagera på allvar. Det är det första jag vill säga.

Det andra är att det inom ramen för relativt hanterbara förändringar totalt sett är några saker som är oroande. En är att den psykiska ohälsan ökar så markant som andel. Det är bland annat en spegelbild av att vi antagligen är bättre än någon gång tidigare på att hjälpa människor med rent somatiska problem tillbaka till arbete, och den psykiska ohälsan blir då den andra sidan av saken. En annan sak är att kvinnors sjukfrånvaro är markant högre än mäns och har varit det under mycket lång tid och att det inte finns någon grundläggande, bra kunskap om vad detta faktiskt beror på.

Anf. 80 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag delar socialförsäkringsministerns oro, och jag tycker att det är bra att regeringen ser detta. Att se problem är nämligen möjligheten att kanske lösa dem.

Det som har förbryllat mig lite grann är att oppositionen ganska hårt driver att vi skulle återgå till den ordning som gällde innan den sjukförsäkringsreform vi genomförde förra mandatperioden. Min rädsla är att detta möjligen kan påverka sjukskrivningsmönstret i negativ riktning, så att man använder sjukförsäkringen för syften den inte är avsedd för.

Min följdfråga till socialförsäkringsministern blir då ganska naturlig: De saker som nu nämndes tycker jag är viktiga att analysera, men ser socialförsäkringsministern någon risk i att man mjukar upp den sjukförsäkringsreform vi har gjort alldeles för mycket, så att den kommer att användas på ett oegentligt sätt – kanske som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd? Det kan vara osäkert för framtiden och för dem som verkligen behöver sjukförsäkringen.

Anf. 81 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! På lång sikt är den risken alldeles uppenbar. Det är klart att vi har en sjukförsäkring som är känslig för förändringar.

Det betyder att man för det första måste göra den sortens avsiktliga förändringar som möter konkreta problem där man ser att det inte har blivit bra. Vi har gjort ett antal sådana förändringar som jag tycker är rimliga och viktiga. För det andra är frågan: Ska man i största allmänhet tala i termer av att vi måste luckra upp och som om det vore ett mål om fler människor var sjukskrivna och förtidspensionerade? Då är man farligt ute, tror jag, för då är man inne och slirar på vad den egentligen är till för och äventyrar legitimiteten för människor som verkligen behöver sjukförsäkringen.

Jag upplever inte att vi är där just nu, även om diskussionen har dessa lite slarviga tendenser. Däremot har vi givit fem eller sex uppdrag totalt sett, till alltifrån Försäkringskassan till Karolinska Institutet, att gå till botten med ett par frågeställningar. Vad, mycket mer exakt, beror olika sjukdomstillstånd på, och hur behandlar vi dem inom ramen för försäkringen? Vi ska sluta ha rita-gissa-spring i dessa frågor.

Statsbidrag till vissa kommuner

Anf. 82 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tänkte ställa min fråga till Annie Lööf. Det gäller varför regeringen tycker att det är så viktigt att ge 1 miljard kronor till de kommuner i Sverige som har den lägsta skatten och är moderatstyrda i Stockholmsregionen.

Det är nämligen det förslag regeringen har lagt fram och som har upprört stora delar av Sverige i övrigt. Många kommunalpolitiker sitter med svåra och stora problem att lösa – antingen måste de höja kommunalskatten, eller också måste de i många stycken skära ned inom skola och äldreomsorg. I Stockholmskommunerna, som Stockholms stad, Täby och Danderyd, där man har de lägsta skatterna och där man till och med diskuterar om man ska sänka skatterna ytterligare, föreslår däremot regeringen 1 miljard kronor mer i årligt statsbidrag. Vad är skälen till detta?

Anf. 83 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Det kommunala skatteutjämnningssystemet ligger mig varmt om hjärtat på grund av det parti jag är ledare för. Vi har haft samtal inom regeringen om hur vi ska få ett så modernt och uppdaterat kommunalt skatteutjämnningssystem som möjligt.

Den balans vi presenterade i remissen för ett antal månader sedan tycker jag är väl avvägd. Där går vi fram med det som en enig parlamentarisk utredning presenterade, nämligen att uppdatera barnomsorgsmodellen. Den delen tycker jag är otroligt viktig, inte minst för många glesbygdskommuner, för att man ska kunna finansiera välfärdsverksamheter. Sedan är det ett samtal och den beredning vi har haft internt i Regeringskansliet där den har diskuterats, och vi har landat i just den modellen.

Anf. 84 LARS JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är faktiskt så att detta sker genom förändringar inom systemet. Man gör alltså en fördelning mellan kommuner med hög skattekraft och kommuner med låg skattekraft, och det finns en parlamentarisk enighet om det. Den extra miljard jag ställde frågan om finns det dock ingen parlamentarisk enighet om över huvud taget, utan det är något regeringen har hittat på för att gynna de moderatstyrda kommunerna i Stockholms län, och Vellinge och några andra, med låga skatter.

Jag tror faktiskt att regeringen kanske till och med har blivit lurad av de moderata kommunalråden, för under föregående år visade det sig att Stockholms stad hade ett överskott på 3 miljarder. De har den lägsta skatten i Sverige, och med detta förslag ska de dessutom få 466 miljoner till i årligt bidrag. Täby kommun har också en oerhört låg kommunalskatt

och ska få ungefär 100 miljoner kronor i årligt statsbidrag. Vad är det för rättvisa i ett sådant system?

Prot. 2012/13:94
18 april

Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Låt mig beskriva för Lars Johansson hur systemet fungerar. Oftast är det inomregionalt man fördelar. Ta mitt hemlän, Jönköpings län, där Jönköpings kommun och Värnamo kommun betalar in ungefär lika mycket i systemet som de andra kommunerna får tillbaka. Så ser det ut även i Stockholms län: En del kommuner som har hög och god tillväxt betalar in till systemet, medan kommuner i utkanten av länet får tillbaka.

Detta är en sammanvägning. Det är ett förslag regeringen har presenterat och som regeringen också avser att genomföra. Jag är otroligt glad att den del som rör barnomsorgsmodellen och en uppdatering av den kommer att genomföras, och det är så att säga ett paket för det kommunala skatteutjämnningssystemet.

Frågestund

USA:s användning av drönare

Anf. 86 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! Min fråga går till utrikesministern och handlar om USA:s användning av drönare.

Det pågår en debatt om användning av drönare, och vi har i dagarna fått en rapport från FOI som handlar om drönarkriget i Pakistan. I rapporten kan vi läsa att antalet dödsoffer uppskattas till minst 2 350, varav en betydande del är civila. Hur många är omtvistat, men det är åtminstone ett par hundra. Det gäller enbart i Pakistan. Attacker har som bekant också genomförts i Jemen och Somalia.

USA:s agerande i detta fall innebär klara brott mot folkrätten och mot krigets lagar. Många känner stark oro vad gäller drönare och hur de kan komma att användas. Min fråga till ministern är helt enkelt om utrikesministern eller Sverige inom ramen för FN har ställt frågor eller tänker ställa frågor kring hur USA använder drönare i sin jakt på terrorister.

Anf. 87 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Det pågår en betydande diskussion om detta, också i Sverige i olika sammanhang. Det är viktigt att säga att krigets lagar gäller alldeles oavsett vilka vapen det är. Det kan vara en drönare, ett attackflygplan eller en krypskytt; det är exakt samma lagar. Det finns ingen anledning att se annorlunda på detta.

Då handlar det om vad man gör i de olika situationerna. I fallet Pakistan är det framför allt en fråga mellan pakistansk regering och Förenta staterna, och det är de som har att avgöra detta. Jag utgår från att det på ett eller annat sätt pågår en dialog mellan Pakistans regering och USA om de olika insatser som sker där. Samma sak gäller i de andra fallen. Det är lite mer komplicerat i något av dem.

Om detta pågår en intensiv diskussion som vi följer mycket nära, men krigets lagar gäller dock alldeles oavsett vad det handlar om.

Anf. 88 ANNA-LENA SÖRENSON (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret, men min fråga handlar om Sveriges agerande i dessa fall. Vi är väl överens om att krigets lagar och folkrätten ska gälla, men detta handlar om en ny teknik. Det finns en väldigt stor risk att tröskelnivån för våldsanvändning kommer att sjunka med tanke på robotkrigets hemliga natur och att det är ganska lite förluster vad gäller piloter och soldater.

Vi socialdemokrater har i vår utrikespolitiska deklaration krävt att man ska se över detta, skärpa regelverket och titta på just drönare. Är det en bra idé enligt utrikesministern? Kan utrikesministern och den svenska regeringen ställa sig bakom och driva denna fråga?

Anf. 89 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Fru talman! Jag skulle vara lite skeptisk mot att ha separata lagar för olika vapensystem. Krypskyttar – för att ta någonting annat – är också någonting det kan gälla. Men krigets lagar gäller krigets lagar. Sedan sker en teknikutveckling, en utveckling av vapensystem, en utveckling av doktriner och en utveckling av krigsföringsmetoder.

Men jag är inte alldeles övertygad om att det leder rätt om man börjar anpassa krigets lagar för olika vapensystem. Krigets lagar är nu så pass allmänt accepterade av alla att jag tror att man skulle hamna i en besvärlig situation om man började erodera dem.

Låt mig vad gäller just USA erinra om att det förs en synnerligen livlig diskussion i den amerikanska kongressen, senaten eller representanthuset – jag har glömt vad det var för ögonblicket. Där diskuterar man just detta med betydande offentlig insyn och redovisningar för den juridiska grunden i enlighet med krigets lagar. Detta följer vi självfallet noga. Men jag skulle inledningsvis vara rätt skeptisk mot tanken att börja ändra på krigets lagar.

Trygghetssystemen

Anf. 90 LARS MEJERN LARSSON (S):

Fru talman! I måndags träffade jag Rolf – ytterligare en av dem som har hamnat mellan stolarna i trygghetssystemen. Värmlands Folkblad beskriver detta på ett alldeles utmärkt sätt i dag.

Rolf är en hårt arbetande byggnadsarbetare med 30 år i arbetslivet och som för sex månader sedan fick diagnosen primär progressiv MS. Det innebär en sjukdom utan fungerande bromsmedicin och med gradvis försämrad rörelseförmåga. Han hörde av sig till Arbetsförmedlingen och blev omedelbart avregistrerad som arbetssökande. Men från Försäkringskassan får han beskedet att han inte är tillräckligt sjuk för att få sjukpenning.

Detta är enbart ett av många fall där vi har en regering som behandlar medborgare som luft. Läkarintyget är övertygande, men Försäkringskassan anser att Rolf inte är tillräckligt sjuk för att få sjukpenning. A-kassan menar att han är för sjuk för att jobba och att han därmed inte kan få någon ersättning.

Min fråga till Ulf Kristersson är: Vad tänker statsrådet göra för att personer inte ska få beskedet att de är för sjuka för a-kassa och för friska för sjukskrivning?

Fru talman! I det enskilda fallet vet både frågeställaren och jag att varken han eller jag säkert har insyn i eller kan eller får kommentera vad som händer i Försäkringskassans beslutsfattande. Det tror jag att vi båda har respekt för.

Vad frågan möjligen gäller i en bredare bemärkelse är frågeställningen hur vi ska få så god samsyn som möjligt kring en enskild försäkrad mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Man ska först ha klart för sig att detta är lite olika frågeställningar. Försäkringskassan har uppgiften att undersöka om en person till följd av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga eller inte och vid vilka tidpunkter. Så har det alltid varit. Man har förvisso inte alltid följt detta regelverk, men så har det alltid varit. Arbetsförmedlingen har en annan uppgift, och det är att hjälpa människor att komma tillbaka in i arbete.

Ofta går dessa hand i hand. Vi har vidtagit ganska omfattande åtgärder för att få in dem gemensamt i enskilda fall så tidigt som möjligt för att undvika precis den risk för händelser som du principiellt beskriver.

Fru talman! Jag har full respekt för att statsrådet inte kan uttala sig om det enskilda fallet. Men dialogen har uppenbarligen inte fungerat alls mellan de två myndigheterna. Vi har en regering som gång på gång slår undan benen på människor som är i behov av hjälp. Den monterar ned trygghetssystemen och vägrar vidta åtgärder när det är uppenbart att systemet är fel uppbyggt.

Vi har sett det förr, och vi ser det i dag: en regering som vägrar se människan och som är nöjd med hur det ser ut. Vi har hög arbetslöshet, minskad utbildningsnivå och ett trygghetssystem som stänger ute de personer som behöver det allra mest.

Jag vill därför fråga ministern än en gång: Anser ministern att det är okej att medborgare som har bidragit med skattepengar under 30 års tid vid hastigt insjuknande i en obotlig sjukdom hamnar mellan stolarna?

Fru talman! Du är tillbaka återigen, Lars Mejern Larsson, och vill använda ett enskilt exempel som du vet att varken du eller jag har insyn i och jag inte får försöka fatta några beslut om eller pröva. Du vill använda det för att antyda att det vore bättre om människor i allmänhet var mer sjukskrivna.

Jag delar inte denna beskrivning. I det enskilda fallet är jag övertygad om att de allra flesta människor blir korrekt behandlade. Men jag är också övertygad om att det fattas felaktiga beslut. Vi har en ordning för detta – att i rättssäker form överklaga och få domstolsbeslut. Så har det alltid varit.

Det kommer alltid att finnas enskilda personer som ligger precis vid en gräns där man kan diskutera om det är rätt eller fel beslut – så också före 2008, vill jag erinra om.

I den principiella frågan – om det i allmänhet är bättre med fler sjukskrivna och fler förtidspensionerade, vilket jag tycker att du antyder i din fråga – är mitt bestämda svar att det inte vore bättre att i allmänhet ha fler människor som länge är sjukskrivna.

Frågestund

Anf. 94 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Min fråga går till socialförsäkringsministern.

I samband med Pensionsåldersutredningens slutbetänkande om åtgärder för ett längre arbetsliv säger ministern så här i sitt uttalande: Håll er i trim för att orka jobba längre!

Jag tycker att ministerns uttalande är förnedrande och även upprärande. Kan ministern förklara hur han tänkte när han uttalade sig på det sättet?

Anf. 95 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag skulle vara lite förvånad om frågeställaren anser att jag har varit förnedrande i en frågeställning om hon hade sett den intervju som ligger bakom detta. Jag var intervjuad i tio minuter i TV4 i direktsändning. Det finns på nätet för den som är nyfiken nog att undersöka vad jag sade. Vi diskuterade arbetsmiljöfrågeställningar och pensionsåldrar – i princip alla de frågeställningar som är föremål för Pensionsåldersutredningen.

På frågan från reportern om huruvida det också fanns någonting som den enskilde kunde eller borde göra påpekade jag att inte minst vi med stillasittande arbeten också har ett ansvar för att försöka hålla oss i så pass god form som möjligt så att vi orkar med ett långt arbetsliv. Jag har aldrig antytt att det i första hand är fråga om enskilt ansvar. Jag har aldrig antytt att arbetsgivare inte bär ansvar för arbetsmiljön. Men jag sade att vi, var och en, själva också har en uppgift i detta.

Anf. 96 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Självfallet har var och en av oss ett eget ansvar för att se till att vi orkar jobba. Men det handlar också om att vi måste förbättra arbetsmiljön för att människor ska orka arbeta längre.

Min fråga till ministern är: Är ni beredda att se över detta och förbättra arbetsmiljön för människor för att de ska kunna arbeta längre i stället för att lägga hela ansvaret på den enskilde?

Anf. 97 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag låtsas inte ens om antydning i frågan eftersom jag tycker att den är rätt meningslös i grund och botten. Uppgiften för den utredning vi tillsatte har under två års tid varit att utreda just denna fråga: Vad är arbetsmiljörelaterat? Vad är åldersdiskrimineringsrelaterat? Vad kan vi göra i form av åldersgränser i pensionssystemet? Allt detta finns i ett gediget direktiv till en gedigen utredning som vi nu i den parlamentariska pensionsgruppen och i partierna har skäl att ta ställning till. Jag har aldrig antytt någonting annat.

Att man då och då som politiker får finna sig i att få 14 sekunder utklippa – det vet jag. Att man sedan ska stå till svars för människor som borde ha kunnat se hela intervjun tycker jag är konstigt.

Anf. 98 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Kristersson.

Ett allvarligt samhällsproblem som vi sällan talar om är de självmord som sker varje år. Glädjande nog har antalet sjunkit på senare tid, även om det fortfarande ligger alldeles för högt – mellan 1 400 och 1 500 per år.

En grupp där självmorden fortfarande ökar är yngre vuxna och ungdomar, inte minst flickor. Det gäller särskilt de ungdomar som har eller har haft problem under sin uppväxt och utbildning och i många fall får sin försörjning från samhället, inte minst från aktivitetsstöd.

Min fråga är därför: Hur kan vi förbättra situationen för denna grupp?

Anf. 99 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Frågan om aktivitetsstöd är en svår och komplicerad fråga. Den beskrivs ofta utifrån andra problemställningar än den otroligt dramatiska slutsats som beskrivs här med självmord. Jag inser att detta ytterst är en konsekvens som är helt förfärande och som kanske inte i första hand har sin grund i själva ersättningsformen men i de problem som ligger bakom allt detta.

Om vi tar själva aktivitetsersättningsfrågan, som kanske mer är mitt ansvar än orsakerna bakom tragiska självmord, har vi sjösat en långsam och varsam reform i rätt många steg med syftet att färre ska hamna i aktivitetsstödsystemet om det inte är nödvändigt. Fler ska också kunna lämna aktivitetsersättningen om det är möjligt.

Den processen är i gång nu. Det gäller ganska många olika saker. Det handlar om skolan, det handlar om gymnasieskolan, det handlar om stöd för arbete och det handlar om många sådana saker. Jag tycker att det är en varsam men viktig process vi har startat.

Anf. 100 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru talman! Tack för svaret! Jag ställde den här frågan på grund av att vi har en ökning bland ungdomar och yngre vuxna. Om vi jämför med andra länder ligger vi tyvärr på den sämre delen av skalan när det gäller de här siffrorna. Det här är ett allvarligt varningstecken. Hur kan vi hjälpa just de här ungdomarna och yngre vuxna?

Det finns säkert ett antal åtgärder som måste vidtas, precis som socialministern säger. Vi måste se problemen, och vi måste fånga upp dem innan det är för sent.

Anf. 101 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Jag tror att man ska vara försiktig och inte blanda ihop detta. Suicidrisker är en otroligt allvarlig fråga i sig. Jag inser att psykisk ohälsa och suicidrisker hos unga människor mycket väl kan sammanfalla med att man har ersättningsformen aktivitetsersättning. Jag tror dock att man ska vara mycket försiktig när man kopplar ihop orsakssambanden här emellan. Det är viktigt att påpeka. Däremot tror jag att det finns en kärna till detta i risk för ensamhet, passivitet och att inte vara behövd. Det betyder att allt vi kan göra för att öka den sociala kontaktytan för

människor som annars hamnar i ensamhet och problem ska vi göra. Och jag är inte säker på att dagens aktivitetsersättning lyckas med det på det sätt som skulle vara önskvärt.

Anf. 102 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Frågestunden är avslutad. Jag tackar deltagande statsråd.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.01 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 april

NU17 Energipolitiska frågor

Punkt 1 (Biogas)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)
3. res. 2 (SD)

Förberedande votering:

136 för res. 1

19 för res. 2

149 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Maria Abrahamsson (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

152 för utskottet

133 för res. 1

19 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 21 FP, 18 C, 18 KD

För res. 1: 96 S, 21 MP, 16 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 2 (Vindkraft)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 3 (MP)
3. res. 4 (SD)

Förberedande votering:

- 21 för res. 3
19 för res. 4
264 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

- 244 för utskottet
21 för res. 3
37 avstod
47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 95 M, 20 FP, 18 C, 18 KD

För res. 3: 21 MP

Avstod: 2 S, 19 SD, 16 V

Frånvarande: 17 S, 12 M, 4 MP, 4 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Teres Lindberg (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 5 (S)

Votering:

- 152 för utskottet
96 för res. 5
56 avstod
45 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 21 FP, 18 C, 18 KD

För res. 5: 96 S

Avstod: 21 MP, 19 SD, 16 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 6 (Energieffektivisering)

1. utskottet
2. res. 13 (S, MP, V)

Votering:

- 171 för utskottet
133 för res. 13
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2012/13:94
18 april

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 95 M, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD
För res. 13: 96 S, 21 MP, 16 V
Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU16 Allmänna helgdagar m.m.

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU19 Offentlig förvaltning

Punkt 2 (Statliga och kommunala servicekontor m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (MP, S, V)

Votering:

171 för utskottet

133 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 96 S, 21 MP, 16 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 8 (Tolkning vid myndighetskontakter)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

283 för utskottet

19 för res. 2

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 95 M, 21 MP, 21 FP, 18 C, 15 V, 18 KD

För res. 2: 19 SD

Frånvarande: 17 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 4 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU22 Kommunala och regionala frågor

Punkt 5 (Representation i nämnder, utskott och styrelser)

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

284 för utskottet

19 för res.

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 94 M, 21 MP, 21 FP, 18 C, 16 V, 18 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 13 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Bengt-Anders Johansson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Prot. 2012/13:94

18 april

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU10 Ersättningsrätt

Punkt 1 (Skadeståndsansvar vid radiologiska olyckor)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

132 för res.

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 95 M, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res.: 95 S, 21 MP, 16 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU22 Bank-, försäkrings- och kreditupplysningsfrågor

Punkt 1 (Kreditupplysningar och bluffakturor)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

285 för utskottet

19 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 95 M, 21 MP, 21 FP, 18 C, 16 V, 18 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 2 (Uppdelning av banker, stabilitetsfonden m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (MP)

3. res. 3 (V)

Förberedande votering:

23 för res. 2

17 för res. 3

264 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

266 för utskottet

21 för res. 2

17 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 94 M, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 2: 21 MP

Avstod: 1 M, 16 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 11 (Försäkringspremier och betalningsanmärkningar)

1. utskottet

2. res. 8 (S, V)

Votering:

192 för utskottet

111 för res. 8

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 21 MP, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 8: 95 S, 16 V

Frånvarande: 17 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FöU8 Samhällets räddningstjänst

Punkt 1 (Brandskydd i boendemiljöer)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

282 för utskottet

19 för res. 1

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 94 M, 21 MP, 21 FP, 17 C, 16 V, 18 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 17 S, 13 M, 4 MP, 3 FP, 6 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Mats Johansson (M) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Prot. 2012/13:94

18 april

Punkt 2 (Brandskydd på campingplatser)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

285 för utskottet

18 för res. 2

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 95 M, 21 MP, 21 FP, 18 C, 16 V, 18 KD

För res. 2: 18 SD

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 2 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 5 (Hjärtstartare)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

151 för utskottet

152 för res. 3

46 frånvarande

Kammaren biföll res. 3.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 M, 21 FP, 18 C, 18 KD

För res. 3: 96 S, 21 MP, 19 SD, 16 V

Frånvarande: 16 S, 13 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 12 (Krisberedskap för grupper med särskilda behov)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

169 för utskottet

132 för res. 4

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 M, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 4: 95 S, 21 MP, 16 V

Frånvarande: 17 S, 14 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Cecilia Dalman Eek (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU10 Hemvärnet

Punkt 4 (Hemvärnets finansiering)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

288 för utskottet

16 för res. 4

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 95 M, 21 MP, 21 FP, 18 C, 19 SD, 18 KD

För res. 4: 16 V

Frånvarande: 16 S, 12 M, 4 MP, 3 FP, 5 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU4 Frågeinstitutet som kontrollinstrument

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Skrivelse

2012/13:146 Riksrevisionens rapport om etablering av utrikes födda genom företagande

EU-dokument

KOM(2013) 195 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 96/53/EG av den 25 juli 1996 om största tillåtna dimensioner i nationell och internationell trafik och högsta tillåtna vikter i internationell trafik för vissa vägfordon som framförs inom gemenskapen

KOM(2013) 197 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler för övervakningen av de yttre sjögränserna inom ramen för det operativa samarbete som samordnas av Europeiska byrån för förvaltningen av det operativa samarbetet vid Europeiska unionens medlemsstaters yttre gränser

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:120 Folkbokföringen i framtiden

2012/13:Sk9 av Jacob Johnson m.fl. (V)

2012/13:Sk10 av Leif Jakobsson m.fl. (S)

2012/13:Sk11 av Thoralf Alfsson (SD)

Anmäldes att följande interpellationer framställts

den 18 april

2012/13:386 Kollektivavtal vid etableringsbidrag

av *Ali Esbati* (V)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:387 Internationell klimatpolitik

av *Matilda Ernkrans* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 april.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 18 april

2012/13:443 Fungerande handelssystem för utsläppsrätter inom EU

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:444 Trafiknykterhetskontroller i hamnar

av *Magnus Sjödahl* (KD)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:445 Vuxenutbildning som insats för nyanlända

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2012/13:446 Vuxenutbildning efter individers behov

av *Gunilla Svantorp* (S)

till statsrådet Maria Arnholm (FP)

2012/13:447 Utredningen om förändringar i tvångsvården

av *Ann Arleklo* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 april.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.57,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.01 och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelser.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
4 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
7 § Samhällets räddningstjänst.....	3
Försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU8	3
Anf. 1 KENT HÄRSTEDT (S).....	3
Anf. 2 MIKAEL JANSSON (SD)	5
Anf. 3 KENT HÄRSTEDT (S) replik	6
Anf. 4 MIKAEL JANSSON (SD) replik	6
Anf. 5 KENT HÄRSTEDT (S) replik	7
Anf. 6 MIKAEL JANSSON (SD) replik	7
Anf. 7 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	7
Anf. 8 ANDERS HANSSON (M).....	8
Anf. 9 KENT HÄRSTEDT (S) replik	11
Anf. 10 ANDERS HANSSON (M) replik.....	11
Anf. 11 KENT HÄRSTEDT (S) replik	12
Anf. 12 ANDERS HANSSON (M) replik.....	12
Anf. 13 MIKAEL JANSSON (SD)	13
(Beslut fattades under 12 §.).....	13
8 § Hemvärnet.....	13
Försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU10.....	13
Anf. 14 STEFAN CAPLAN (M).....	13
Anf. 15 ALLAN WIDMAN (FP).....	14
Anf. 16 STAFFAN DANIELSSON (C).....	15
Anf. 17 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	16
Anf. 18 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	18
Anf. 19 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	18
Anf. 20 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	19
Anf. 21 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	19
Anf. 22 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	20
Anf. 23 ÅSA LINDESTAM (S).....	21
Anf. 24 STEFAN CAPLAN (M) replik	23
Anf. 25 ÅSA LINDESTAM (S) replik.....	23
Anf. 26 STEFAN CAPLAN (M) replik	24
Anf. 27 ÅSA LINDESTAM (S) replik.....	24
Anf. 28 PETER RÅDBERG (MP)	24
Anf. 29 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	25
Anf. 30 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	26
Anf. 31 ALLAN WIDMAN (FP) replik.....	26
Anf. 32 PETER RÅDBERG (MP) replik.....	26
Anf. 33 MIKAEL JANSSON (SD)	27

(Beslut fattades under 12 §.)	28
9 § Frågeinstituten som kontrollinstrument.....	28
Konstitutionsutskottets betänkande 2012/13:KU4	28
Anf. 34 PETER ERIKSSON (MP).....	28
Anf. 35 BILLY GUSTAFSSON (S)	29
Anf. 36 PER BILL (M)	31
(Beslut fattades under 12 §.)	31
Ajournering.....	31
Återupptagna förhandlingar	31
10 § Frågestund	31
Anf. 37 FÖRSTE VICE TALMANNEN	31
<i>Arbetsmarknadspolitiken</i>	<i>31</i>
Anf. 38 YLVA JOHANSSON (S)	31
Anf. 39 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	32
Anf. 40 YLVA JOHANSSON (S)	32
Anf. 41 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	32
<i>Kränkningar på nätet</i>	<i>33</i>
Anf. 42 KRISTER HAMMARBERGH (M).....	33
Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	33
Anf. 44 KRISTER HAMMARBERGH (M).....	33
Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	34
<i>Polisens förtroende för ledningen</i>	<i>34</i>
Anf. 46 ELIN LUNDGREN (S).....	34
Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	34
Anf. 48 ELIN LUNDGREN (S).....	35
Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	35
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	<i>35</i>
Anf. 50 ROGER HADDAD (FP).....	35
Anf. 51 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	36
Anf. 52 ROGER HADDAD (FP).....	36
Anf. 53 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C).....	36
<i>Människohandel</i>	<i>37</i>
Anf. 54 OLA JOHANSSON (C).....	37
Anf. 55 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	37
Anf. 56 OLA JOHANSSON (C).....	37
Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	37
<i>Statligt stöd till muslimska organisationer</i>	<i>38</i>
Anf. 58 KENT EKEROTH (SD).....	38
Anf. 59 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	38
Anf. 60 KENT EKEROTH (SD).....	39
Anf. 61 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	39
<i>Humanitär hjälp till Syrien.....</i>	<i>39</i>
Anf. 62 HANS LINDE (V)	39
Anf. 63 Utrikesminister CARL BILDT (M)	40
Anf. 64 HANS LINDE (V)	40
Anf. 65 Utrikesminister CARL BILDT (M)	40
<i>Internationellt erkännande av folkmordet i Osmanska riket</i>	<i>41</i>
Anf. 66 ANNELIE ENOCHSON (KD)	41

Anf. 67 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	41	Prot. 2012/13:94
Anf. 68 ANNELIE ENOCHSON (KD).....	41	18 april
Anf. 69 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	42	
<i>Regeringens innovationsstrategi</i>	42	
Anf. 70 ANNIKA DUÅN (S).....	42	
Anf. 71 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	42	
Anf. 72 ANNIKA DUÅN (S).....	43	
Anf. 73 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	43	
<i>En strategi för life science</i>	43	
Anf. 74 INGELA NYLUND WATZ (S).....	43	
Anf. 75 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	43	
Anf. 76 INGELA NYLUND WATZ (S).....	44	
Anf. 77 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	44	
<i>Sjukpenningtalet</i>	44	
Anf. 78 FINN BENGTTSSON (M).....	44	
Anf. 79 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	45	
Anf. 80 FINN BENGTTSSON (M).....	45	
Anf. 81 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	45	
<i>Statsbidrag till vissa kommuner</i>	46	
Anf. 82 LARS JOHANSSON (S).....	46	
Anf. 83 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	46	
Anf. 84 LARS JOHANSSON (S).....	46	
Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	47	
<i>USA:s användning av drönare</i>	47	
Anf. 86 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	47	
Anf. 87 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	47	
Anf. 88 ANNA-LENA SÖRENSON (S).....	48	
Anf. 89 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	48	
<i>Trygghetssystemen</i>	48	
Anf. 90 LARS MEJERN LARSSON (S)	48	
Anf. 91 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	49	
Anf. 92 LARS MEJERN LARSSON (S)	49	
Anf. 93 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	49	
<i>Pensionsåldern</i>	50	
Anf. 94 SHADIYE HEYDARI (S).....	50	
Anf. 95 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	50	
Anf. 96 SHADIYE HEYDARI (S).....	50	
Anf. 97 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	50	
<i>Själv mord bland unga</i>	51	
Anf. 98 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	51	
Anf. 99 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	51	
Anf. 100 LARS-ARNE STAXÄNG (M)	51	
Anf. 101 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	51	
Anf. 102 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	52	
Ajournering	52	
Återupptagna förhandlingar	52	
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 april	52	
NU17 Energipolitiska frågor	52	

KU16 Allmänna helgdagar m.m.	54
KU19 Offentlig förvaltning.....	54
KU22 Kommunala och regionala frågor	54
CU10 Ersättningsrätt	55
FiU22 Bank-, försäkrings- och kreditupplysningsfrågor.....	55
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	56
FöU8 Samhällets räddningstjänst	56
FöU10 Hemvärnet	58
KU4 Frågeinstitutet som kontrollinstrument	58
13 § Bordläggning.....	58
14 § Anmälan om interpellationer	59
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
16 § Kammaren åtskildes kl. 16.18.	60

